

ώ έσυ, ποῦ μές στά μάτια σου κλεῖς νοιώσματα καινούρια γιὰ τὴν ψυχή, τὴν ἄγνωρη τοῦ κόσμου ταξιδεύτρα· ώ έσυ, ποῦ σιδερόδεσσες μὲ τὴν ἀπλῆ ὁμορφιά σου σὲ σκλάβα τὴν ἐργάζοντα λαχτάρα τῆς καρδιᾶς μου· ώ έσυ, ποῦ ὁμορφοξύπνησες μὲ ρυθμικὸν τραγοῦδι· μέσα στοῦ νοῦ τὰ τρίσασθα τῇ διψᾷ τῆς ἀλήθειας· ώ έσυ, ποῦ ἥρθες σὰν δύνειρο, μὲ εἰσαὶ τοῦ κόσμου τούτου, τὰ μάτια σου, τὰ μάτια σου, τὰ μάτια σου τὰ πλάνα πὰ στὰ δικά μου κάρφωστα τὴ Ζήση νὰ γνωρίσω.

32

Αύγες τοῦ Ἀπρίλη, δύσματα ροδόχρυσα τοῦ Μάη, στὰ μάτια μου ὁμορφότερη δὲ φέρεται ὁρμονία ἀπ' ὅση, ἀντίκρυσα νὰ κλή κάθε ματιὰ τῆς Μάνυας, ποῦ πέφτει ἀγαπητότερό μου πά στοῦ παιδιοῦ τὴν κούνια. Κ' ἔσεις δράχμοτρες τῶν πουλιών τοῦ κήπου τοῦ ἀνθισμένου γλυκότερα δὲν φέλνετε σκοποὺς χαριτωμένους ἀπ' ὅσους χύνει τὰ λαφρὸν νανάρισμα τῆς Μάνυας. Μὲς στὸ παλάτι τὸ τραύν καὶ στὸ φτωχὸν καλύβι σὲ πανηγύρι μυστικὸν κι: διο χαρὲ γιομάτο καλεῖς μας νὰ θαράσσουμε τὴ δύναμη σου, Ἀγάπη, ποῦ ἀργοκυλάεις καὶ χύνεται τὴν Πλάστην νάγκαλιάσῃ κ' ὅλη τὴ μεγαλόφυχη τῆς Μάνυας καλοσύνη.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΑΡΕΤΑΣ

Ο ΑΣΩΤΟΣ

Nice, 9 τοῦ Μάρτη 1906.

Φίλε Κύριε Ταγκόπουλε,

Εαναδιάβασα μὲ μιὰς τὸν «Ασωτό» σας, ποῦ τὸν εἶχ' ἀπὸ προτίτερα παρακολούθησε: στὸ «Νουμᾶ». Σχες εὐχαριστῶ καὶ σχες συγχαίρω. Είναι ἡ ἐξακολούθηση τοῦ ἔργου σας δουλεύετε γιὰ νὰ λυτρώσετε, καὶ πολεμεῖτε τὸ φέμα, καὶ τὴν τυφλὴ καὶ πεισματικὰ πρόληψη. Τὸ πάθος τῆς ἀλήθειας, ἡ πίστη, ποῦ ἀφεύρνεται, γιομάτη ἰνέργεια, στὸ θρίαμβο τῆς ἴδεας φωτίζουμε μὲ τὶς φλόγες τους καὶ ζεσταίνουν ἀπ' ἀκρη σ' ἀκρη τὸ ἔργο σας.

Η ὑπόθεση τοῦ ἔργου ποὺ μὲ τραβήξε, ἐν καὶ ἀναφέρεται σὲ μιὰ ζεχωριστὴ ἐποχὴ τῆς ἀθηναϊκῆς ζωῆς, ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ τηνὲ νοιώσουν οἱ τωρινοὶ Εύρωπαῖοι. Μὰ δ φανατισμὸς καὶ ἡ μισαλλοδοξία είναι καθεὶς καρδιῶν καὶ καθεὶς τόπουν καὶ σχεδὸν παντοῦ ἀπαράλλαχτα φανερώνονται. Καὶ ἀπὸ τὴν ὅψη αὐτὴ τὸ δράμα σας ἔχει γενικὴ σημασία.

Ὑποστηρίζετε τὴν ἴδεα σας μὲ τὴν εὐγλωττία

καὶ μὲ τὴ δύναμη ποῦ τὰ εἴδησε στὸ πρώτο σας τὸ ἔργο. Ὁπωσδήποτε—έλευτερα θὰ σᾶς τὸ μολογήσω—μοῦ φαίνεται πῶς δὲν ξεφύγατε διάτελα τὸν κίνητυν ποῦ φοβεροῦ; πάντα τὰ δέσματα τὰ ἐπίτηδες γραμμένα γιὰ νὰ ύποστηρίξουμε μιὰ ἴδεα· δικίντυνος είναι ἀπὸ τὸ λόγο ποῦ ἔξαστενίζει τὴ δράση, ἀπὸ τὴ φιλοσοφικὴ, πολιτικὴ ἡ θήσην συζήτηση ποῦ ἀντικατασταίνει τὸ δραματικὸν διάλογο.

Τὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου σας πιὸ πολὺ μιλάν παρὰ ἐνεργοῦν. Μὲς δεῖξατε τὸν «Ἀσωτὸ μετανοιώμενον» μὲ τὸν «Ἀσωτὸ τὸν παραλυμένον» καὶ, λίγο ἔλειψε, καὶ φοιτὴ τοῦ πατέρος σου, δὲν τὸν ξέρουμε παρὰ ἀπὸ τῶν ςλλων τάκουσματα. Τὶ σπαραγγικὲς σκηνὲς θὰ μπορούσατε νὰ βγάλετε ἀπὸ τὸ χέρι ἐκεῖνο τὸ σύντοχο τὸ ὑφαμένο κατὰ τοῦ πατέρα, ἀπὸ τὸν τραγικὸν θυντατὸ μικρὸς ἀπελπισμένος μητέρας, ἀπὸ τὰ παραπατήματα κι: ἀπὸ ὅλες τὶς τρέλλες τοῦ παραστρατισμένου παιδιοῦ! Βέβαια ποῦ θὰ φοηθήκατε μήπως διάλυνης τὸν πατέρα, ἀπὸ τὸν παραγικὸν θυντατὸ μικρὸς ἀπελπισμένος μητέρας, ἀπὸ τὸν παραπατήματα κι: ἀπὸ ὅλες τὶς τρέλλες τοῦ πατέρα, ἀπὸ τὸν παραγικὸν θυντατὸ μικρὸς ἀπελπισμένος μητέρας, γιὰ νὰ μπορεῖ κατόπι νὰ μάς συγκινῆ. Καὶ γιατὶ νὰ σχες τὸ κρύψιμο πῶς νὰ λύση τοῦ ἔργου δὲ μὲ φαριστησε πολὺ; Ο Γιάννης γένη πολὺ μισητὸς γιὰ νὰ μπορεῖ κατόπι νὰ μάς συγκινῆ. Καὶ γιατὶ νὰ σχες τὸ κρύψιμο πῶς νὰ λύση τοῦ ἔργου δὲ μὲ φαριστησε πολὺ; Ο Γιάννης φεύγει γιὰ τὴ Μακεδονία προτοῦ στεφανωθῆ τὸν κόρη ποῦ πλάνεψε, γιατὶ κρίνει πῶς δὲν τῆς ἀξίζει ἔτοι, καὶ θέλει νὰ ξεπλυθῆ ἀπὸ καθεὶς τὸ ἀκάθαρτο μὲ τὴ θυσία. Τέτοια μεγαλοφορσύνη δυσαρεστεῖ τὴν κοινὴ γνώμην, καὶ φοηθαί μήπως διόσμος, σ' αὐτὸν τὸ ζήτημα, πάγι μὲ τὴ γνώμη τοῦ Χοντρόλογου Φωστήρα: «Ἡ κοινωνία δὲν παραδέχεται ςλλη ἵκανοποίηση ἀπὸ τὸ γάμο». Γιατὶ νὰ μὴ στεφανωθῆ πρώτα, ἔλευτερος ςτερεά νὰ τρέξῃ ὅπου τόνε σέργει διώσιμός του;

Τὰ δευτερεύοντα πρόσωπα ζωγραφίζονται ἐπιτυχημένα, ποικιλότροπα στοὺς χαραχτῆρες τους καὶ στὰ φυσικά τους. Ο γέρο Σεβαστὸς συγκινητικὰ συμβολίζει τὴν πατρικὴ στοργὴ καὶ τὸ συμπάθιο. Ή καλὰ ὀνομασμένη Ἐλπίδα ταιριάζει τὴ σύνεση στὴν ἐντέλεια, μὲ τὴν εὐγένεια τῆς καρδιᾶς. Ο Φωστήρας ἐμψυχώνει τὸν ἱποκριτὴ λογιώτατο ποῦ κρύβει κατου ἀπὸ παχιὰ λόγια τὶς πρόστυχες δρμές του καὶ τὰ χοντρά τοῦ ψυχόρυπτα. Ο δάσκαλος εἰναι ἐνας ἀνθρωπάκος ἀρκετὰ παραξένος, ρουφημένος ἀπὸ τὴ φαγούρα τῆς βατσίνας του. Όσο γιὰ τὸ μήκρο τὸν Αντώνη, μοῦ φαίνεται πῶς καμιὰ φορὰ λογικεύεται ἀπανου ἀπὸ τὰ χρόνια του.

Συμπαθήστε, ἀγαπητὲ Κύριε, τὸ ἔλευτερο τῆς κριτικῆς μου· τουλάχιστο σχες δείχνει αὐτὴ τὴν εἰλικρίνεια τοῦ ἐπαίνου μου καὶ τὴν βαθεῖας ἔχτη-

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

ΟΙ ΓΛΑΡΟΙ

(Η χρήση του στὸ περασμένο φύλλο)

— Οχι, κάνει τὸν ςχρούντα, ἀλλὰ καὶ εἶναι— καὶ δὲν τοῦ τὴ δίνεις; τι κάθεσαι; — Α, νὰ σου τὴ γύρευα ἐγώ, τότε ἔπρεπε νὰ σκεφτεῖς.

— Θαλά φᾶς μπατούς.

— Καὶ σου βαστάσει ἡ καρδιὰ νὰ μὲ δείρεις, μπάρμπα Στάθη;

— Γιατὶ ἔχι;

— Σὲ σου τὴν κλέψω καμιὰ φορά...

— Είλα πιέ τὸ κρασί σου.

— Θέλουν καὶ προΐκα αὐτοί, μπάρμπα Στάθη!

— Κ' ἡ προΐκα είναι στὸ σεντούκι.

— Κανένας σὰν κ' ἐμένα θαλά σου πάρει τὸ κατέκι μοναχά.

— Αὐτὸς δὲ γύρεψε τίποτα.

— Γύρισαν τὴν κουβέντα.

— Εγώ νὰ σου πῶ, μπάρμπα Στάθη, γιατὶ

εἶναι σύντροφος καὶ μὲ πονεῖ, τὸ κατέκι σου θὰ σαπίσει.

— «Ἄς παει νὰ σαπίσει. Τὶ τὸ θέλω! Πίσω τὸν ἥλιο!»

— Αφηκε τὸ Ζέχο καὶ κίνησε γιὰ τὸ ςχωριό. Στὸ δρόμο, στὴν μονολιά, στάθηκε καὶ κοιτάζοντας κάτω, εἶδε ἔνα καλύβι μακριὰ ἀπὸ κάθε λιμάνι. Αὐτοῦ, φαντάστηκε, θάταν διαράδεισος γι' αὐτὸν, νάχε καὶ τὸ Λενιώ γυναῖκα. Καὶ μιὰ βάρκα δεμένη ἦταν ἐκεῖ. Πάντοτε ἐκεῖ τὴν ἔλευτη τόσον κατιρό, παραξένο, πῶς δὲν τοῦ τὴν ἔκλεψε κανένας!

Παραπάνω, ποῦ ζύγωσε στὸ ςχωριό, βρήκε τὸ Λενιώ.

— Καλημέρα, Λενιώ. Τὶ ςχαμπάρια;

— Καλά, καλῶς ςωρίσεις. Καὶ ςωτοῦσε μιὰ γειτονισσά σου γιὰ σένα.

— Ποιά;

— Τὸ Μαριώ ἡ γειτόνισσά σου μὲ τὰ μαῦρα μάτια.

— Τί μοῦ τὰ λέσ. Δὲν τὴν ζέρω. «Ἔχω κοιτάξεις ἀλλὰ μάτια ἀπ' τὰ δικά σου; Τὶ τὸ θέλω ἐγώ ἐκείνη, ἐγώ ἐσένα σκεπάσω.

— Μη... ἡτανε στὶς βρύσεις καὶ ςωτοῦσε πότε θά βρήσης.

— Αχ Λενιώ μου.

σης ποῦ μοῦ ἐμπνέει τὸ τέσσαρα καὶ τόσο χρήσιμα ταλέντο σας.

Πάντα δικός σας

E. Clément

Κεφηγητής στὴ Νίκαια.

ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΤΑ ΛΟΓΙΑ

'Αντιφεγγίζω τὴ νυχτιὰ τὰ γέρικα πλατάνια,
Τὰ κυπαρίσσια τὰ βουδή ποῦ φτάνουν ως τὰ οὐράνια.

'Αντιφεγγίζω τὴ νυχτιὰ τὰ στοιχειωμένα κάστρα,
Καὶ τὸ φεγγάρι τούρνον τοῦ ἀπέραντου, καὶ τὰ στρατούς.

Στὰ κύματά μου οἱ λυγερὲς ἔρχονται καὶ λευκάνουν,
Κ' αἱ κλέφτες τὶς λαβωματιὲς στὰ κύματά μου πλέουν.

Κ' είμαι έτοις ἀτρόμητος γιατὶ μέσ' στὸ δίκο μου ρέμα
«Ἐχει χυθῆ παλληκαρίων κι ἀντρειωμένων αἴμα.

Κι διαν περνῶ τὴ λαγγαδία καὶ βαριαναστενίζω,
Τὶς λάμιες καὶ τὶς μάγισσες καὶ τὶς ξωθίες τρομάζω.

Κ' ἔχω ἔνα πλήθος σαστικιές κ' ἔρωτικὲς νυφούλες,
Τὶς καλαμιές καὶ τὶς λιτὲς καὶ τὶς λευκὲς δαρφούλες !

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Ἐκ τῆς ἐκκλήσεως τῆς Ἐπιτροπείας πρὸς ἑορτα-
σμὸν τῆς συμπληρώσεως τῆς τετσεράχον-
τατείας τῆς δράσεως τοῦ κ. Χριστο-
μάνου ὡς μόστου κτλ.).

Ἐν τῇ μακρῷ ταύτῃ σταδιοδορίᾳ περι-
κλείεται εὐρὺν στάδιον ἀπαύστον ἔργασίας καὶ
ἀκαταπονήτου δραστηριότητος, διερ ο δίλγοι ηγε-
τηγησαν νὰ διαρύσσωσιν.

στηριζομένος. Ρητορικός βιζαντινισμός από τους άναγουλειώτερους. "Επρεπε νὰ ποδὸν τὸ πολὺν πολὺν ἀπάυστου καὶ ἀκαταπονήτου ἐργασίας". Σημείωσε καὶ πῶς τὸ δραστηριότης δὲν εἶναι καὶ ἀστεῖα λέξη, ἀν κι' ἀρκετὰ κωμικιά.

εὐρὺν στάδιον. "Αλλη ἀνοησία. Τὸ στάδιο εἶναι ἔνα στάδιο, μήτε εὔρυν μήτε μὴ εύρυ. Κι' ἀν ἀκόμα μὲ πανεπιστημιακὴ ἀδεια τὸ φανταστεῖς μεταφορικὰ ἀλλοτες μεγαλύτερο κι' ἀλλοτες μικρότερο, πάλι τὸ μέγεθός του θὰ κριθεῖ κατὰ τὸ μάκρος του, δχι κατὰ τὸ πλάτος του. Κρίμας νὰ μὴ δοῦν τὴν ἀνοησία τόσοι φυσικομαθηματικοὶ υποφαινόμενοι!

Τώρα δὲς πᾶμε παραμπρός.

σὺν τῇ περὶ τῶν χημικῶν φαινομένων διδασκαλίᾳ ἔγρων νὰ παρενέρῃ ἰδέας φιλοσοφικάς, εἰς ἀληθῆ ἐγκυκλοπαιδείαν διαμορφώσας τὰ μαθήματα αὐτοῦ.

παρενέρω σύν. Σόλωνο. Πρέπει νὰ πεῖς παρενέρω εἰς τὴν ἀνοησίαν ἔνα παρενέρω μεταξὺ τῆς ἀνοησίας μὲ δοτικὴ μοναχά. "Ω Κόντε! τί τοὺς ἀφίνεις;

ἔγρων νὰ παρενέρῃ. Αφτὸ θὰ πεῖ «ἀποφάσισε νὰ παρενέρῃ» κι' δχι «ἡξερε νὰ παρενέρῃ», δπως νομίζουν οἱ υποφαινόμενοι.

εἰς ἀληθῆ ἐγκυκλοπαιδείαν διαμορφώσας τὰ μαθήματα αὐτοῦ. Αφτὸ εἶναι ὑπερβολὴ ἀνάξια ἐπιστημόνων. Πολὺν σέβουμαι τὸν κ. Χριστομάνο, μὰ τὰ μαθήματά του δὲν εἴται ἐγκυκλοπαιδεία, δηλαδὴ μάθημα δπου ἔγρωσε δλες τὶς ἐπιστῆμες κι' δλες τὶς τέχνες. Καὶ παρατηρήστε ὡς ποῦ πάει τὴν ἀνοησίαν ὑπερβολὴ. Δὲ λὲν καὶ οἱ υποφαινόμενοι πῶς ὁ κ. Χριστομάνεις διεμόρφωσε τὰ μαθήματά του εἰς οἵονει ἐγκυκλοπαιδείαν, παρὰ εἰς ἀληθῆ! Μὴν ἀπορεῖτε δμως. Σὰ γράψεις καθηρέβουσα, ἀδύνατο νὰ γλυτώσεις ἀπὸ τὸ πουπώδικο κι' ὑπερβολικό σου κολνάει σὰ λώθα.

"Ἄς προχωρήσουμε.

ἡδυνήθη νὰ ἔξερῃ νέας οὐσίας καὶ νέας μεθόδους ἔρεύνης. Τὸ ἔννοω νὰ ἐφεβρήκε ὁ κ. Χριστομάνος καινούργιους μεθόδους· μὰ πῶς γίνεται νὰ ἐφεβρήκε καινούργιες οὐσίες; Δὲ μένει, κκ. υποφαινόμενοι, παρὰ νὰ μᾶς πεῖτε πῶς ἐπλατε καὶ καινούργιους κόσμους ἐκ τοῦ μηδενός.

συγγραφεὺς πρωτοτύπων ἀνακοινώσεων. Αφτὸ τὸ ξενικὸ ἀνακοινώσεων εἶναι ἔχταχτα, δπως λένε. Σου δυμίζει τὰ ἀνακοινώθεντα τοῦ κ. Παπαδιαμαντούλου, ἀρχηγοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ σίκου τοῦ βασιλέως.

ἔξησφάλισεν αὐτῷ τὴν ἐκτίμησιν. Γιατὶ δχι:

— Τὶ πάει νὰ πεῖ: δὲν εἶναι τίποτα; Δὲν ἔξερες καὶ γι' αὐτὸ λές. Δὲ μὲ πιστεύεις ἐμένα;

— "Αμ, ἔγω ἀν εἶχαμε καὶ τὴν πασαμικρὴν ἐλπίδα, δὲ θὰ σούλεγα τίποτε. Αὐτοὶ, βρέ παιδί μου, ἔχουν ἕργολαβία καὶ σαβαστία ὅλη μέρα. Τοὺς ζέρει ὅλος ὁ κόσμος. Δὲν ζέρω τὶ νὰ λέει ὁ πατέρας της, μὰ δὲ θὰ τὸ μαθεῖς ἀκόμα. Καὶ νὰ ιδεῖς: δπου κινήσει νὰ πάει αὐτὴ, μπροστά αὐτός. "Οπου πάλε αὐτός, μπροστά του αὐτή. Τώρα νὰ μὴ λέμε λόγια, ἔχτες ὅλη μέρα τὸν παραμόνευα στὸ καρφενίο. ἔρευγε αὐτός, πήγανε σ' ἄλλο μέρος, ἀπὸ κοντά κ' ἔγω, μὰ χωρὶς νὰ μὲ βλέπει. Λοιπὸν μιὰ στιγμὴ κάνει νὰ βγει παραπέρα, πάσω κ' ἔγω νασου κι αὐτὴ σὰ νάχην μιλημένα. "Ε, εἶναι δουλιές αὐτές;

Ο Σύρμος τὸν ἀφίσει συλλογισμένος. Τώρα ἐπρεπε νὰ πάει στὸ σπίτι τους. Μὰ τὶ τοὺς θέλει; θὰ τούλεγε ἡ μάννα της—τὸ φαντάζονταν μὲ τὶ τρόπο—έ καπημένε Κώστα, καλὰ τὰ καταρέραμε. τὸ σπίτι τὸ φκιάσαμε, γαμπρό πὲς κάνουμε, ἀν σὲ θέλει ὁ γαμπρός, σὲ κάνουμε καὶ κουμπάρο. Ως τόσο δμως τὸν πονοῦσε ἡ ψυχή του νὰ περάσει καὶ πέρασε. Δὲν μποροῦσε νὰ πιστέψει γιὰ τὸ Λενιώ πῶς τάχεις μ' ἄλλον. Κι αὐτὴ ἡ τὰ στο παραβύρι ἀνάμεσα στὰ λουλούδια. Σκαλίζει καὶ ποτίζει τα, Κόφτει τὰ σάπια φύλλα καὶ τὰ πετάσι. Εἰδε τὸν Κώστα, γέ-

έαντῷ; Γιατὶ τὸ νὰ ζέρεις πῶς ὑπάρχουν διὸ αυτῷ, τὸ ἔνα μὲ φιλὴ καὶ τὸ ἄλλο μὲ δασεῖα, σὲ δείχνει πολὺ σοφώτερο, παρ' ἀ μοναχὰ δείξεις πῶς ζέρεις τόσο ἀπλὸ πρᾶμα καθὼς τὸ έαντῷ. Ἀπὸ τὸ τὴν ἐκτίμησιν βγάλε τὸ σόλοικο ἄρθρο.

ἐνίσχυσε τὴν δόξαν οὗτος ή "Ελληνικὴ ἡμῶν πατρὶς δὲν ὑστερεῖ τῶν διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνης καὶ προόδου ἐκπολιτισμέντων ἐδυνῶν. Ἀφτὸ δὲ εἶναι χοντρὸ φέμα! Τί ἔννοούμενοι οἱ κκ. υποφαινόμενοι; πῶς ὁ τόπος μας εἶναι τόσο πολιτισμένος δπο ή 'Αγγλία, ή Γερμανία, ή Γαλλία, ή 'Ελβετία, τὸ Βέλγιο, ή 'Ολλανδία, ή Σουηδία; Ποῦ τὸ βλέπουμε; Στὴν ἐπιστήμη του; Μὰ τότες γιατὶ τρέχουμε μὲ τοὺς σωροὺς στὴ Δύση νὰ σπουδάσουμε καὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὴ θρησκεία μας ἀκόμα; Ή τὸ βλέπουνε στὴν πολιτική του προκοπή; Κράτος δπου σὲ διόμιστυ μιλλιούνια κατοίκους γίνουνται ἀπὸ 400 ως 500 φόνοι τὸ χρόνος δχι μοναχὰ δὲν μπορεῖ νὰ παραβληθεῖ μὲ τὰ κράτη που εἴπαμε (στὴ Λόνδρα σὲ ἔξη ἐκατομμύρια κατοίκους μόλις γίνουνται δέκα φόνοι τὸ χρόνος), παρὰ μήτε καὶ μισοπολιτισμένο δὲν εἶναι. Καὶ μήτε ποτὲς θὰ πολιτιστεῖ δπο οἱ κκ. καθηγητάδες, ἀντὶς νὰ λέν τὴν ἀλήθια, κολακέσουνε μὲ μαθηματικὰ κολακεα τὸ θνητὸν καὶ τὸ δημαγωγοῦν ως δημαγωγὸν εἰπιστήμονες. Κε' ἔγραψαν τὸν πανηγυρικὸ τους οἱ φίλοι ίσα ίσα διτι είχαν γίνει οἱ Μανιάτικες δολοφονίες τοῦ Πειραιᾶ!

ὑπό τε τῶν μαθητῶν αὐτῶν, τῆς κοινωνίας τοῦ πνεύματος, καὶ τῆς πολιτείας. Τί θὰ πεῖ ἀφτὸ τὸ κοινωνίας τοῦ πνεύματος; Φύλεται πῶς θὰ πεῖ συνεπιστημόνων. "Απελλον ἀποτρόπαιε, τί γλωσσα!

ποιούμεδα ἐκκλησιαὶ πρὸς πάντας—νὰ συνεισφέρωσι δι' αὐθόρμιτον ἔφανον. "Άλλος πάλι σολοκικός ἐδῶ, τὸ συνεισφέρωσι ως ἀσφροστος! Εἶναι νὰ κλαῖς τὸ Πανεπιστήμιο. "Επειτα, παιδία μου, συλλογιστεῖτε λίγο! "Αφοῦ κάνετε ἐκκληση, πῶς γίνεται πιὰ νὰ συνεισφέρει δ κόσμος μὲ αὐθόρμιτο ἔρχον;

τοὺς μετερχομένους νῦν τὸ στάδιον τοῦ διδασκάλου η καθηγητοῦ κτλ. "Ολα ἀφτὰ δὲ σημαίνουν τίποτα ἀλλο παρὰ τὸν νῦν διδασκάλους η καθηγητάς. Μὰ, φύλεται, ἐπρεπε νὰ ξαναπροβάλει τὸ περίφημο ἔκεντο στάδιο.

νὰ συνεισφέρωσι ποσόν τι . . . δι' οὐν' ἀποδεῖξωμεν. Νὰ συνεισφέρει δηλαδὴ δ κόσμος, καὶ ν' ἀποδεῖξουν οἱ κκ. υποφαινόμενοι! Εἶναι κωμικώτατο, καὶ πρέπει δ Μιστριώτης γάν τους

σφύριξε τὴν ίδεα. Μία μοναχὰ ἄλλη φράση κωμικώτερη θυμάμαται, τὸ «ἢ δλοι νὰ χαθεῖτε ἢ δλοι νὰ σωθοῦμε».

ἢ παρ' αὐτοῦ στοργὴ εύρεν ἥχω εύγνωμοσύνης. Ἀδύνατο τοῦτο, κκ. φυσικομαθητικοῖς. Η ἥχω ξαναδίνει δ, τι ἀκούστηκε, κι' ἔτσε τῆς στοργῆς η ἥχω δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ στοργή.

ἰδρύοντες υποτροφίαν ἀριστεύσαντος διὰ διαγωνισμοῦ. "Οπις ἀγαπᾶ τὰ κλασσικὰ καὶ λέει «ποιούμεθα, πειραματίζωνται, ἔγω, σὺν» κτλ. δὲν ἔχει δικαίωμα ἐδῶ νὰ πεῖ ἀριστεύσαντος παρὰ ἀριστεύσαντος, μήτε διὰ διαγωνισμοῦ παρὰ ἐν διαγωνισμῷ.

ἐν τῷ πνεύματι τῆς παρούσης ἐκκλήσιας. Βάτι βάτι δ ξενισμός!

Ομως, παιδία, ἀγδιατα καὶ καλύτερα νὰ σταματήσω. Χαρίζω λοιπὸν στοὺς κκ. υποφαινόμενος μερικά τους; ἄλλα ἀριστουργήματα. Χαλάδι τους.

γιατὶ ποφαινόμενοι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι;

Γ. Χατζίδακις (φυσικὰ ἀφτὸς ἔγραψε τὴν ἐκκληση τὸ καταλαβαίνεις ἀπὸ τὸ ὑφος ποὺ σὲ φλεμώνει ἀπ' ἀλάργι σὰν καυένο θάφι), Μερκούρης, Ἀργυρόπουλος, Δαμβέργης, Βάφας, Σάββας, Κατερινόπουλος, Κομνηνός, Ζέγγελης, Αθανασιάδης, Ζαχχαρίας, Βαρούνης, Ματθαίοπουλος, Λαζαρίδης, Κονοπισόπουλος(,), Κολλινιάτης(,), Γιανόπουλος, Δραγούμης, Δοσαννίδης, Ζαλοκώστας, Παλιατσέας (πολὺ τερεχτὸς θνητα), Μπαστᾶς, Ρουσόπουλος, Καρέκης, Μαρινόπουλος καὶ Ψαρομιαλόπουλος.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ

Θαρρῶ, πῶς δὲ θὰ εἶταις ἀνωφέλευτο, μιὰ φράση ποὺ τὸ ἀπόφασισα ηντὸ δώσω στὸν ἀγαπημένο μας «Νουμά» κάμποσα δημήματα τοῦ Τουργκένιεφ στὴ γλώσσα μας, νὰ γράψω λίγες σημειώσεις ἵστορικες γιὰ τὸ μεγάλο συγραφέα. Ο Ίβαν Σεργκούγιεβης Τουργκένιεφ γεννήθηκε στὸ Θρέλ στὰ 1810. Ο πατέρας του εἶταις στρατιωτικὸς καὶ εἶχε παντούντε μιὰ γυναῖκα πολὺ μεγαλείτερη του σὲ χρόνα μόνο γιατὶ εἶχε μεγάλη προΐκα. Απὸ τὸ γέμο κύτωτόν του εἶταις στρατιωτικὸς καὶ εἶχε παντούντε μιὰ γυναῖκα πολὺ μεγαλείτερη του σὲ χρόνα μόνο γιατὶ εἶχε μεγάλη προΐκα. Απὸ τὸ γέμο κύτωτόν του εἶταις στρατιωτικὸς καὶ εἶχε παντούντε μιὰ γυναῖκα πολὺ μεγαλείτερη του σὲ χρόνα μόνο γιατὶ εἶχε μεγάλη προΐκα.

Καμ.—Νά, Κώστα, τὶ παιδία θέλει τὸ Λενιώ σὰν τὸ Γιάννη—Ε τὶ ἀπόφασισε λοιπόν, Γιάννη; θὰ τὸ πάρει;

Σ.—Τὶ ν' ἀπόφασισε; στὸ χέρι του εἶναι: ἀφοῦ δὲν τὸν θέλει. Θὰ πάρει λέσι γιαντζόπουλο.

Καμ.—Αχ τὸν θέλει, τὸν θέλει, Κώστα μου, τὸν ἀγαπά

δευτέρου παιδιού του ο πατέρας έδωκε τὴν παραίτησή του ἀπὸ τὸ στρατό καὶ πήγε μὲ τὴ φαμελία του νὰ ζήσουνε σ' ἓνα χωρίο πολὺ κοντά μὲ τὸ Μιτσένον.

Ἐκεῖ περνοῦσαν τὰ παιδικὰ τοῦ Ἰθάν χρόνια σὲ γιλὰν εὐτυχισμένη μοναξίᾳ καὶ λευτερίᾳ. Ἀκολουθοῦσε ἀπὸ τὸ πρώτη ὡς τὸ βράδι τοὺς κυνηγούς, ἔτρεχε στοὺς κάμπους ἀκούγοντας μὲ τὴ θέρμη καὶ τὴ δίψη τῆς νιότης καὶ τῆς Ζωῆς πού πληριμμοῦσαν μέσα του κάθε δήμηση.

Λιγοστήλιο τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ἀρχισαν νὰ χαιρετίζουνε κάποιο μεγάλο ζύπνημα, μιὰ κατάχτηση, ποῦ ἀπλώνονταν μέσα του ἀργά καὶ ποῦ τὸν ἔκανε νὰ προσέχῃ καὶ στὸ παραμικρὸ κελάτισμα πουλιού καὶ νὰ σαστίζει καὶ στὸ πιὸ ἀνάλαφρο φυλλομούριούσμα.

Τὰ χροσά λειβάδια μὲ τὰ στάχυα καὶ τὰ δάση μὲ τὶς ὑλάργυρες λεῦκες, ποῦ ἀπλώνονταν ὡς ἀπέραντη θάλασσα μπροστά του, ἀρχισαν νὰ τὸν δένουν σὲ μιὰ θαυμὰ Ἀγάπη, ἀπὸ κείνες ποῦ κυβερνᾶνε δλάχερη τὴ Ζωὴ μας, μὲ τὴ Φύση.

Τέλειος χαραχτήρας, ὑπόδερνε μὲ θυσία τὶς κακοτροπίες τοῦ πατέρα του καὶ τὶς γκρίνες τῆς μάννας του. Ὁφελήθηκε ἀληθινὰ ἀπὸ τοὺς δασκάλους, ποῦ ἡ οἰκογένεια του τεῦπαιρνε ὅπως κάνανε τότες ὅλες οἱ καλὲς οἰκογένειες στὴν Ρουσσία φέροντας δασκάλους γιὰ τὰ παιδιὰ ἴδιας ἀπὸ τὴ Γαλλία καὶ τὴν Ἰταλία. Στὰ 1817 ἡ οἰκογένεια του πήγε στὴ Μόσκα κι ὁ Ἰθάν μπῆκε ἵστορεικὸς σ' ἓνα σκολιὸ γιὰ νὰ ξακολουθήσῃ ἀργότερα τὶς σπουδές του στὸ Πανεπιστήμιο. Στὰ 1833 πήγε στὴν Πετρούπολη ὃπου πέθανε ὁ πατέρας του. Ἀπὸ τότες ὁ Ἰθάν κι ὁ ἀδερφός του βρίσκονταν σ' ἓνα ἀδιάχοπο μαρτύριο μὲ τ' ἀδισταχτα νεῦρα τῆς ἴδιότητης μάννας τους.

Ἄφοῦ ἔδωκε τὶς ἀπολυτήριες ζέτησές του (1837) τὸν ἄλλο χρόνο ὁ Ἰθάν, ὅπως εἴτανε μόδα τότες σὲ ὅλα τὰ παιδιά τῆς ἀριστοκρατίας, πήγε στὴν Γερμανία νὰ τελειοποιήσῃ τὶς σπουδές του. Ἡ φιλοσοφία τὸν τραβοῦσε καὶ σπουδάζει μὲ πάθος τὸ Χέγκελ. Περισσότερο δύως τὸν τραβοῦσεν ὁ ζένος πολιτισμός, ποῦ ἡ πατρίδα του ὀλότελα στεροῦνταν.

Στὰ 1841 γύρισε στὴν Πετρούπολη γιὰ τὶς διδαχτορικὲς ζέτησες, μὰ ἀλλαζει γνώμη καὶ μπῆκε ὑπαλλήλος στὸ Ὑπουργεῖο τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἀπὸ τότες ἀρχίζουνε τὰ πρῶτα γραφίματα τοῦ Τουργκένιφ. Δημοσίευε πρῶτα δύο τραγούδια ποῦ τοῦ κέρ-

πάρεις ἐσύ καὶ λογχιαζόμαστε. Στοτέρα ἐμεῖς οἱ ἄλλοι. — Ὁποῦ λέσ, Κώτσιο, περνοῦσε μὰ μέρα τὸ παιδί ἀπὸ δῶ. Λοιπὸν δύο τὸν εἶδε αὐτὸν πετιέται ὅξω, διάτανης ἡταν προσπερασμένος δὲν εἶδε τίποτε, πετιέται λοιπὸν καὶ φωνάζει τὴ φιλενάδα τῆς: Μαρί, τρέξε γά τιδεῖς, πέρασε κεῖνος.

Γιάν.— Πότε;

Καμ.— Ἄμ' δὲ θυμάσαι λοιπόν; Κείνη τὴ μέρα...

Σ.— Τι τὰ θέλετε τῷραίτε, ἀφῆστε τα.

Καμ.— Αὔριο θάστε στὸ παγκύρι, βρέ παιδιά, θάναι κι αὐτές, είδα ποῦ τοιμάζονταν σήμερα.

Παγκυριώτες γεμάτος διμικρὸς κάμπος μὲ τὶς ἔλιες καὶ χύνονταν σὰν κύματα στοὺς μάλους, μὰ καρτεροῦσαν νὰ πέσει ἀκόμα δὲ ἥλιος γιὰ νὰ βροῦν στὶς βόλτες. Τὰ καίκια δεμένα στὴ σειρά. Ὁ μπάτης τότες ἀρχίζει νὰ φυσάει. Ἀξαρνα δὲ Σύρμος στοχαστηκε πίσω ἀπ' τὰ πυκνὰ σὰν καλαμιώνας κατέρτια τὸν Καμένο. Είχε πηδήσει στὸ καίκι τοῦ Ζάχου κι ἔκανε παννιά. Ἡ Ζάχηνα μέσα καὶ τὸ Λενιώ. Σὰν κλέφτης, σὰν ἀρπαγας κοιτάζει γύρω κι ἀλαργεύει. Ἐδώ φωνές καὶ βοές. Ποιός νὰ τὸν

δισαν τὴ φίλα καὶ τὴν ἔχτιμηση τοῦ μεγάλου κριτικοῦ Μπιελένσκι, ποῦ ἡ γνώμη του εἴπανε νόμος γιὰ τὴ Ρουσσία τότες. Ἐχησε στὴν Πετρούπολη ἰσαρε τὰ 1847 γράφοντας στίχους καὶ δένοντας φίλες μὲ πολλοὺς καλλιτέχνες. Βρίσκονταν στὴν ἐποχὴ τὴν κρίσιμη, ποῦ κάθε μεγάλο πνέων ἔρχεται στὶς ἀρχές, ὅταν ἡ ψυχή μας, ποῦ δὲν ἔχει βρῆ ἀκόμα τὸ δικό της δρόμο φέρνη δλόγυρα ἀνήσυχη τὴ ματιά, ἀχόρταστη, διψασμένη, ἔτσιμη νὰ δρμήσῃ, νὰ φτερουγίσῃ πρὸς τὸ δικό της κόσμο τὸν ἀπέραντο, ποῦ λίγο-λίγο ἀρχίζει νὰ ζεσκεπάζεται.

Στὴν ἐποχὴ ποῦ πληριμμοῦσαν ἀπὸ ζωὴ καὶ νεύτη νοιώθουμε μέσα μας νὰ χτυπήσῃ τὰ φτερὰ τοῦ πνεύματος.

Στὴ 1847 ἔγραψε μερικὰ δηγηματάκια ὑπογράφοντας τα μὲ τὰ δύο γράμματα Τ. Α.

Τὰ δευτέριαν μ' ἐνθουσιασμὸν κι ὅλος δ κόσμος ἔρχεται νὰ ρωτάεις ποῖος εἰν' αὐτὸς ποῦ κρύβεται: πίσω ἀπὸ τὸ τὰ δύο ψηφία. Λίγο κατόπι ἔφυγε γιὰ τὴ Γερμανία καὶ ξακολούθησε νὰ δημοσιεύῃ χωριάτικες ιστορίες μὲ τὸν τίτλο: 'Ιστορίες ἐνὸς κυνηγοῦ. Τὸν τίτλο αὐτὸς διατηρήσανε τὰ δηγηματά του καὶ κατόπι δένται βρήκανε σὲ τόρμα (1852).

Μ' αὐτὰ τὰ δηγηματά δὲ δόξα του ἀπλώθηκε καὶ ἡ φήμη πετῶντας ἀρχίσει νὰ σαλπίζῃ στὸν κόσμο τὴ γέννηση ἐνὸς μεγάλου Ρούσου συγγραφέα.

Τὸ βιβλίο αὐτὸς εἴτανε ἐνας μεγάλος σταθμὸς γιὰ τὴ Ρουσσικὴ φιλολογία καὶ γιὰ τὴ Ρουσσικὴ ιστορία.

'Η Κυβέρνηση ἀνησυχοῦσε μ' αὐτὸν τὸν συγγραφέα, ποῦ ἔρχεται νὰ τὴ γίνεται ἐνοχλητικὸς, καὶ ζητοῦσε πρόφαση νὰ τὸν ξεφορτωθῇ. Καὶ περίσταση δὲν ἔργησε ποῦ θέρευνε τέτοια πρόφαση. Ενα γράμμα, ποῦ δὲ Τουργκένιφ ἔγραψε γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Γκογκόλ, γίνηκε ἀφορμὴ νὰ τὸν ξορίσουνε στὰ χτήματά του.

Μὰ τὴν κατάχτηση, ποῦ τὸ βιβλίο ἔκανε, τίποτα δὲν μποροῦσε νὰ τὴν ἀντισκύψῃ. Καὶ δὲν εἴτανε μονάχα γιὰ τὸν μεγάλο του φιλολογικὸν ἀξία, μὰ γιατὶ φανέρωνε μιὰ ἴδεα πούσε γουρμάσσει πιὰ στὶς καρδιές δῶλων, γιατὶ τὴν ἔφερνε σὲ φῶς καὶ γιατὶ μιλοῦσε σὲ κείνο τὸ βιβλίο ὅλη ἡ ψυχὴ τῆς Ρουσσίας.

Ἡ ίδεα αὐτὴ εἴτανε ἡ φρίκη τῆς δουλείας.

Κι: ἄλλοι συγγραφιάδες σὲ ἔργα τους μιλοῦσαν γιὰ τὴν ἀπανθρωπία αὐτὴ, μὰ κανένας σὰν τὸν Τουργκένιφ δὲ μῆς παρουσίασε τὴν ψυχὴ τῶν δούλων καὶ τῶν χωριάτων τόσο φωτεινὰ καὶ ζωντανά.

Καὶ γιὰ τοῦτο ὅσο βαθὺς εἶναι ἡ υποβολὴ τοῦ βιβλίου του γι' αὐτὴν τὴν ἴδεα τόσο καὶ βουβή, κρύψιμη. Καμμιὰ ρητορική. Ὁ ἀναγνώστης βλέπει τὰ πράματα καὶ τοῦ χωριάτη τὴν κατάσταση τόσο φωτεινὰ, ποῦ ἀμέσως καὶ ἡ αἰτία τοῦ ξανοίγεται.

Κι: ἔτσι μόνο πιτυχαίνεται μιὰ ἀληθινὴ ἀπαντήσταση στὶς καρδιές· ὅταν τὸ βιβλίο δὲν κυβερνεύεται παρὰ ἀπὸ τὴν Τέχνη, πούναις ἡ 'Αλήθεια.

Σ' αὐτὸς τὸ βιβλίο καθὼς θὰ δῆτε δ Τουργκένιφ μὲς ζουγραφίζει ὅλα τὰ πρόσωπα, ποῦ ἀπαντάει στὸ δρόμο του ἔνας κυνηγός· μουζίκους, νοικοκυράρους, ἀριστοκράτες, πλούσιους, καταστραμμένους, φρόνιμους, τρελλούς, δηλαδή, ὅλον τὸν κόσμο τῆς πατρίδας του μὲ τὴν πιὸ θαμαστὴ λεπτότητα.

Καὶ εἶναι τὸ βιβλίο αὐτὸς ποῦ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔφερε τὴν ἀπολευτέρωση τῶν δούλων.

Στὴν ἑορτὴ του ἔγραφε λίγο, μὲ μελετοῦσε, ὅσο ποῦ ἐπὶ τέλους τοῦ δόθηκε χάρη στὰ 1854 καὶ ξαναγύρισε στὴ Γερμανία γιὰ ν' ἀνταμώσῃ τὴν οἰκογένεια τῆς τραγουδίστρας Παλίνας Βιαρτζώ, ποῦ δὲν ἔφησε πιὰ γιὰ πάντα. Ἀπὸ τότε ζῦσε πότε στὴ Βάδη καὶ πότε στὸ Παρίσι μὴ πηγαίνοντας παρὰ σπάνια στὴν πατρίδα του, ὅπου δὲ λαὸς τὸν δέχονταν ὡς πατέρα του.

'Οσο κι: ἂν ζῦσε μακριά, τόσο πάντα τὰ μάτια του πρὸς τὴν πατρίδα του ὑφωνοῦνταν καὶ κάθε σελίδα του γι' αὐτὴ γραφόντανε. Στὰ 1856 φάνηκε τὸ πρώτο του ρομάντσο. Ξακολουθοῦσε νὰ γράφῃ κι: ἄλλα ρομάντσα καὶ μέσα σ' δὲ τις έγραφε εἴδητε κανεὶς τὸ μεγάλο του πόθο καὶ τὴ λαχτάρα γιὰ τὴν κατάργηση τῆς δουλείας.

Καὶ ἡ μεγάλη αὐγὴ ἔφτασε στὰ 1860. 'Ολος δ λαὸς ἀνάπνεψε. 'Η λευτεριὰ ξάπλωσε παντοῦ τὸ φῶς της.

Αὐτὴν ἡ μέρα, ποῦ τόσοι καὶ τόσοι καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν Τουργκένιφ ἀντικρύζανε σὰν τὸ μεγαλείτερο σκενερό.

Τὸν ἕδιο χρόνο ἔγραψε καὶ τὸ ρομάντσο του «Πατέρες καὶ παιδιά», ὅπου ἔπλασε τὸ περίφημο πιὰ πρόσωπο τοῦ Μπαζάρόβ.

'Απὸ τότες κυκλοφόρησε καὶ γίνηκε τὶς μόδας μιὰ παλιὲ κι: ἀριστούμηνη λέξη· μηδενιστής.

Τέτοιος εἴτανε δ Μπαζάρόβ. 'Ενας ἀπαναστάτης, ποῦ δὲ σέβεται τίποτα, ποῦ δὲν πιστεῖσε σὲ τίποτα.

'Ενας Ρούσσος παραγεμμένος μὲ κακοχωνεμένες γνώσεις ἀπὸ τὴ Γερμανικὴ Πανεπιστήμια. 'Ενας

κι αὐτὸς καταπάνω του. Τὸν κυνήγησεν ὡς τὸ λιμάνι. Πάλι πρόλαβε καὶ γύρισε πρῶτος κατὰ τὸ πέλαγος δ Καμένος. Μιὰ στιγμὴ ἀργότερα δ Σύρμος. 'Ο κέρας δυνάμωνε κι ἔστρωνε, τὸ καίκι του πετοῦσε.

Τὰ δύο καίκια λαχταροῦντας σκάβοντας τὴ θάλασσα μὲ τὶς πλώρες. Στὶς πρύμες τους φυσομανοῦ τὸ ἀφρίδιο. Οἱ γυναικεῖς ἀναγαλικοῦσαν βλέποντας τὰ καίκια νὰ παραβγένουν. Μὰ δ Καμένος ἔρχεται

καθαρός θεωρητικός, πού γι' αὐτόνε δὲν υπάρχει ή ἀρμονία μεταξύ τῆς σύλληψης καὶ τῆς ἐχτέλεσης.

Κατόπιν ἀκολουθήσαντες τὰ λαλά του ἔργα, ποῦ ἀποτελέσαντες στὸ τέλος, σύμφωνα μὲ τὴν τελευταῖα Ρούσσικη δημοσίεψη, δέκα τόμους, ποῦ περιέχουνται ρομάντσα, δηγήματα, δραματικὰ δοκίμια καὶ κριτικές.

Κανένας ξένος δὲ διαβάστηκε καὶ δὲ θάμαστηκε τόσο πολὺ στὴ Γαλλία ὅσο ὁ Τουργκένεφ, ποῦ οἱ Γαλλοὶ τὸν θεωροῦσαν σκεδὸν δικό τους.

Ἡ γλῶσσα του στὸ πρωτότυπο, ὥπως λένε οἱ κριτικοί, μιὰ γλῶσσα ποῦ πρῶτος αὐτὸς μεταχειρίστηκε μὲ τόση ἀξιότητα κι ἐπλούτισε τόσο, μᾶς καθηρεφτίζει δὲς τὶς καλλονές τῆς παρθένας γῆς, μᾶς φέρνει δὲς τὰ ἀρώματα τῶν σπάνιων ἀνθῶν τῆς πατρίδας του καὶ τρέχει ἐλέυτερη, διάφανη, ομοια μὲ τὰ μεγάλα τῆς Ρουσσίας του ποτάμια.

Βλέπουμε μὲ τὸν λεπτότερον τρόπον τὴν εἰρωνεία του γιὰ τὴ ζωὴ τῆς ρούσσικῆς ἀριστοκρατίας, ποῦ φτάνει σὲ σάτυρα στὸ ἔργο του. Ο «Καπνός» (1867), ὃπου περγάει ἡ ζωὴ ἡ ψεύτικη τῶν ἀριστοκρατῶν στὰ μπάνια στὸ ἔξωτερικό καὶ στὰ μέρη ποῦ περνῶνται γιὰ διακέδαση.

Τὸ τελευταῖο του ἔργο εἴτανε ἡ «Παρθένα Γῆς» (1877), ποῦ δημοσιεύθηκε πρῶτα γαλλικὰ στὴ φυμαρίδα τὴν παρίζιαν καὶ ὑπέρ τοῦ διαρκεῖαν, μὴ βρίσκονταις κανένα ἐμπόδιο ἀπὸ τὴ λογοκρισία.

Ἡ τελευταῖα του ἐπίσκεψη στὴ Ρουσσία εἴτανε στὴ Μόσκα, ὅταν πῆγε στὶς γιορτές γιὰ τὸν Πούσκιν, κι' ὁ κόσμος τὸν δέχτηκε μὲ συνέπαρμα καὶ οἱ φοιτητάδες τοῦ ξεζέφανε τ' ἥμαξι.

Ἐγραφε ἀρκετὰ χρόνια στὸ Παρίσι, μεταφράζοντας ὁ ἴδιος ἡ ἐπιβλέποντας τὶς γαλλικὲς μετάφραστες κι' ἔχοντας φίλους ὄλους τοὺς διαλεχτοὺς καλλιτέχνες τὸν Προστέρ Μεριμέ, τὸν Ἀλφόνς Ντωντὲ καὶ τὸ Φλωριπέρ, ποῦ ἀγαποῦσε καὶ θύμαξες ξεχωριστά.

Πέθανε στὸ Μπουζέζηλ κοντά στὸ Παρίσι στὶς 3 τοῦ Τριγητῆ 1883.

Μιὰ μέρα πρὶν πεθάνῃ ἔγραψε ἐνα γράμμα στὸ φίλο του Τολστόγη, μὰ διαθήκην ποῦ τοῦ χρινεῖ σὰν πατέρας τὴν φροντίδα γιὰ τὰ γράμματα καὶ τὸ καλὸ τῆς ἀγαπημένης του πατρίδας. Κι' ἀρένονταις τὴν ἐνέργειαν του καὶ τὴν ἀγάπην του στὰ χέρια ἐνὸς γίγαντα κοιμήθηκε πᾶσι, ἵνω ἡ πατρίδα του ἀνοιγε τὴν πλατιὰ καὶ παρθένα ἀγκαλιὰ τῆς γιὰ νὰ δεχτῇ τὸν ὡραῖο νεκρό, τὴ χιονισμένη ἀγκαλιάσαντῆς τῆς θα-

- Μὴ γιὰ τὸ Θεό, μᾶς ἐπνίξεις.
- Πώ, πὼ μαννάκα μου.
- Σκύλλε.

Μὰ πρὶν ίδουν καλά, τὸ καίκι τοῦ Σύρου περνοῦσε ἀπὸ δίπλα τους δίνοντας ἵστος φόβου. Ἡ πρύμη του βουλιάζει τὴ θάλασσα καὶ γλιστράει.

— Μὰ παλαβής εἰσαι: θέλω νὰ ξέρω; θάλα μᾶς πνίξεις.

— Όχι ἄλλο τίποτα, μόνο μᾶς βλέπουν κι ἀπόδω καὶ γελοῦνε, λέει ὁ Καμένος.

— Ενας γαμπρὸς θαλά πάει γαμένος.

— Ενας γαμπρὸς καί... Καλά ομεῖς... τὸ καίκι;

— Δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπ' τὸ καίκι: ὁ γέρο Ζάχος. Εσσες σὰς γλύτωνα.

“Ανοίξει κατὰ τὸ πέλαγος τὰ κύματα σηκώνονται ὄρθια. Πάνω ἀπ' τὸ τραχούμι τους ἀκούνονται τὸ βουητὸ τοῦ μπάτη. Πιτσιλίζαν σταξιές ἀπόνω τους βωδιασμένες μ' ἀρμύρα.

Ἐφτασε μισοπελαγίς, ἔβαλε δίπλα τὸ τιμόνι. Κόβεται ὁ δρόμος τοῦ καίκιου κι ἀκούεται μόνο ἡ θάλασσα. Τὸ καίκι πηδάει ἀπὸ πλώρη σὲ πρύμη καὶ τὸν οὐρανό. Επειστὸ παννὶ τενιασμένο. “Εβαλαν τὸ κουπί, γύρισαν τὸ παννὶ ἀπ' τὴν ἄλλη πάντα· φουσκώνει, καὶ πάλι κινοῦν.

μαστῆς χώρας, ποῦ ὁ μεγάλος συγραφέας τὴν ἔκλεινεν διάκερη μέσα του.

“Αφητε ἀπαριγόρητους ὅλους τοὺς πατριῶτές του, μὰ περισσότερο κεινοὺς ποῦ τὸν γνωρίσανε, ποῦ γνωρίσανε τὴ συμπονιά του καὶ βοήθεια γιὰ κάθε δυστυχισμένο καὶ ποῦ στὸ ψηλό του κορμί, στὰ βαθιά του ωραῖα μάτια καὶ τὴν τραχυὰ φωνὴ, ποῦ σοῦ θύμιζε Ρούσσο χωριάτη, ἔβλεπες τὸν ζυγτρα ποῦ ἐνσάρκωνται τὴ μεγάλη ρούσσικη ψυχὴ καὶ ποῦ στὴ φωνὴ του μιλοῦσε ὅλη του ἡ πατρίδα.

Κέρκυρα.

INTA ΓΑΡΤΖΩΝΗ

ΠΑΡΑΚΑΛΙΟ

Φύσης κακὸς ἀγέρας

Φύσης βοριᾶς

Κι δλα τάνθια συνεπάίσνει

Τῆς καλοκαιριᾶς.

Πιὸ σιγὰ, βοριᾶ μον, φύσα,

Σὲ περικαλῶ

Κ' ἐγὼ μῆπως τὸν κρυφό μον

Χάσω θησαβρό.

Πιατὶ ἀνθίζοντι μὲ ἀπὸ μένα

Μέσαι στὴν καρδιὰ

Τὰ τραγούδια, τὰ λουλούδια,

Μόσκος καὶ χαρά.

ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΣ

Τὶ νὰν τὴν κάνεις τὴν γραφή,

Ποὺ δὲ μιλεῖ τὸ γράμμα;

Σοῦ γράφω μὲ τὰ κλάματα

Κι δλα μοῦ σβιοῦν τὰ γράμματα.

‘Ανήξερος κι ἀνήμπορος

Περγῶ στὰ μάρβρα ξένα

Στὸ νοῦ μον ἐσένα βάζοντας

Καὶ σένα λογαριάζοντας.

Καὶ μὲ τὰ μάτια στοῦ γιαλοῦ

Τὴν ἄκοη καρφωμένα

Σοῦ στέλνω χαιρετίσματα

Μὲ τοῦ βοριᾶ τὰ κύματα.

ΒΑΡΛΕΝΤΗΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Βελλάδα Αρ. 10.—Γιὰ τὸ Βέσσαρικον φρ. χρ. 10

20 Δεκτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιβώτια τῆς Ιλατείας Συντάγματος, ‘Ομονοίας, ‘Υπουργείου Οικονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου (Οφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ υπόγειου Σιδερόδρομου (Ομόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Εξάρχεια) στὰ βιβλιοπωλεῖα «Εστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (δόδος Σταθμού, ἀντικρὺ στὴ Βουλή).

‘Η συντρομή πλεγρώνεται μπροστά κ' εἶναι ἐνός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΚΑΠΙΟΣ

γεροντάκος βλέποντας ἔτα δειλιγὸ στὸν περίτατο τὰ παιδιά ἐνὸς ‘Υπονομοῦ μας, καὶ ὅμορφα καὶ ραριτωμένα μηράκια ποὺ σοβαρὰ σοβαρὰ βαδίζανε πλᾶτι τῆς γενετᾶς τους, γέρισε κ' εἶπε τὸν συντρόφον των

— Νά οι μέλλοντες τύραννοι τῆς πατρίδας μας.

— Τὰ παιδάκια; Καὶ τί ἔχεις νὰ φοβηθεῖς ἀπ' αὐτὰ γιὰ νὰ τὰ λές τυράννους;

— Εγώ; Τίποτα! Μὰ συλλογίσωμε τὰ καιμένα τάγγονάμα μον ποὺ θὰ τυραννιζοῦνται αὔριο ἀπ' αὐτὰ, παθώς τυραννισμένα σήμερα εἶμες ἀπ' τὸν πατέρα τους!

Τὰ λόγια τοῦ ἀγαθοῦ γεροντάκον ηρθε προχτὲς δι γιὸς τοῦ Ράλλη νὰ τὰ βεβαιώσει ‘Ο κ. Γίλις, ἀξιος γιὸς τοῦ πατέρα του, σὲ κάπιο λόγο ἐκλογικὸ ποντίγιοντας στὸν «ἄραπη τοὺς συμπολίτας», δὲ γενάρητης τὸ πεῖ μαζὶ μὲ τόσες ἄλλες συνηγούμενές φεντιές καὶ τίρη πιὸ

καὶ τὸ τιμόνι. Τὸ καίκι δὲν μπορεῖ νὰ γυρίσει κατάζει τόπε τὰ κύματα μὲ ἀπελπιστὲ φυσῶντα.

— Μπορεῖ γύρισε, γύρισε νὰ πάγιες έξω.

‘Ο Καμένος βρίζει.

— Καλά, τί κανω ἄγιο τόσην ὥρα; Να, δὲν μποροῦμε νὰ τὰ πάρουμε στὰ θεράπεια· ἀν τὰ πάρουμε στὰ πόντζα καλά είμαστε, ἀλλαγὴ καλὸ πνίγμα.

Τελευταῖς οσύσκωσε τὸ παννὶ καὶ κίνησε τὸ καίκι γιὰ τὸ λιμόνι.

— Αγ, Λενιώ, ἐσύ τὰ ρταῖς σύλλα, λέει ὁ Καμένος, χαμογελώντας ὑστερά ἀπ' τὸ φίδιο του.

— Τί ρταῖς τὸ κορίτσιο; ζεπτωμένες; εἰσ' ζητανος ἐσύ.

Τὸ Σύρμον τὸ καίκι ἔτρεχε αὐτὴ τὴ στηγάνη, μὲς τὸ λιμάνι. Οι διὸ στεργίες ζεδιπλώνουνται κι ἀπλώνουνται νὰ τ' ἀγκαλιάσουν στὴ γκληνὴ τους. Τώρα τανοῦσαν τὰ παννά τους τὰ πολλὰ κ

χοντρὴ καὶ ἀδιάντροπη φρεντιὰ, πῶς δηλ. ὁ κ. Θεοτόκης εἶναι ὁ ΗΘΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΣ τοῦ Ντεληγμάνη.

Καὶ οἱ «ἀγαπητοὶ συμπολῖται» χειροκοπούσαν τὸ οὔτορα καὶ ὁ μπαμπάκας του ὅταν τονέ γλυκοφίλησε τὸ βράδι καὶ θὰ κοιμήθηκε μὲ τὴν συνείδηση ἀναπαμένη πῶς δίνει ἀπὸ τώρα στὴν πατρίδα ἥντας ἀξιο διάδοχο του καὶ σωτῆρα τῆς.

Τέτιους πατέρες εἶναι νὰ τοὺς ζηλεύει κανεὶς, καὶ τέτιους γιοὺς νὰ τοὺς καμαρώνει, καὶ τέτια πατρίδα νὰ τὴν μακαρίζει ποὺ εὐτύχησε νάποχησε τέτιους σωτῆρες ποὺ νὰ σκοτώνουνται ὅχι μόνο πῶς νὰ τὴν σώσουν οἱ ἕδοι, ὅσο ζούνε, μὰ πῶς νὰ τῆς ἐξασφαλίσουντε σωτῆρες καὶ γιὰ τὸ μέλλον τῆς.

Κρῆμα μοναχὰ ποδὸς μακαρίσης ὁ Ντεληγμάνης πέθανε ἀνύπαντρος καὶ δὲν μπόρεσε νάφσει ἀπογόνους του. Ἀν δὲ π. Γίώς τοῦ Ράλλη μᾶς ὑπόσπειται τόσα, φαντάζεστε πιὰ τὶ μποροῦσε νὰ βγεῖ ἔνας γιος του Ντεληγμάνη!

ENA

ἔξοχο καθαρευουσιανικο μνημεῖο δημοσιεύτηκε στὴν «Πατρίδα» τῆς περιοδικῆς Κυριακῆς, ποὺ μοναχὰ αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸ νὰ δεῖξει τὸ ρεζίλερα ποὺ παθάνουν οἱ συφορισμένοι δημόσιοι ὑπαλληλοι μὲ τὸ νευραγκάζουνται νὰ γράφουν τὴν «Ἐπίσημη γλώσσα», καθὼς λέγεται ἡ καμαρωμένη κάθαρευσούσα.

Κατασκευαστῆς τοῦ γλωσσικοῦ αὐτοῦ μνημείου εἶναι κάπιος νωματάρχης ἀστυνόμος σὲ χωρὶς τοῦ Μωροῦ, κι ἀξέζει στ' ἀλλήθεια τὸ μνημεῖο του νὰ στηθεῖ καὶ στὶς στῆλες του «Νουμέ». Γλεντεῖστε το λοιπόν.

«Ἄριον περὶ ὥραν 10 π. μ. θέλει τελεθῆ ἐν ἐκκλησίᾳ τελετῇ, ἦγουν πανήγυρις, ἐν ἡ δέσον νὰ παρευρεθοῦν ἄπασαι αἱ ἀρχαι τοῦ τόπου (Πάρεδρος) ἦγουμένου ἡμῶν ὡς ἀστυνόμου μεγάλη στολὴ (πρωταρχοφορία), ἔπαντες δὲ οἱ χωρικοὶ κάτοικοι θέλουσι καταλάβει θέτεις, αἱ δὲ ἀρχαι ὅπισθεν 'Εμοῦν.

«Ἐλλείψει μουσικῆς, τὰ κατ' αὐτήν, μερίμνη τοῦ Παρέδρου, θέλουσι κανονίσει τὴν ἔγχωρια τύμπανα, ἐνθάδε καὶ ἀκολούθως ἐπιδοθῶντιν εἰς διασκέδασιν ἡσυχεῖν, εἰς λιτὸν φαγοπότιον, μετὰ ἐπισκεφθῆσοντες ἐμὲ ἐν τῷ Καταστήματι μου, οἱ δὲ χωρικοὶ ἐλλείψει ἀεριόφωτος καὶ βεγγαλικῶν θέλουσιν ἀνάψει μικράς, ὄνειλασθεῖς καὶ ἀνεπιζημίους πυρκαϊάς διὰ ξηρῶν καμοκλάδων ἀνὰ τὰς ὁδούς, ἐν οἷς περιπατοῦντες θεῶντες φανάρια.

— Αὐτὸ μὴν τὸ στοχαζεσαὶ. Θὰ μὲ κάνει, ποὺ δὲ μὲ κάνει. «Δίνετε φεύγ' ἐπὶ δῶ.

*

Κάθε μέρα μεθημένος ἡ Κυρένος· τέρριζε ὅξω. Κρῆμα στὸ παιδί! Κι ὅλο τ' ἔνομα τῆς τραγουδᾷει.

— Εἴλα νὰ πιεῖς καὶ σὺ κανένα. Θυμάσαις κεῖνο τὸ βράδυ στὸ παγκύρι, ὡς τὸ χωρὶς ἤρθαν μαζί κεῖνες κι αὐτός. Πώς δὲν τὴν πῆρε ἀλαμπράτσια κονχάχ.

— Τι νὰ σὲ κάνω; είσαι κουτός! Οταν τὶς ἔγκαλες στὴ βόλτα, νὰ τὸ δώσεις δρόμο στὴν Ἀνατολή, ὅπου πήγαινες. Ἀλλὰ τέ, ἐ κακμένε, μαῦρο φίδι. Θὰ σέτωγες. Θαλά σὲ κυνηγήσω, πῶς θαλά μου πάξε, δὲ γλύτωνες.

— Αστα αὐτὰ, πιέ ἔνα ςκόμρα. Σκύψε νὰ σου πῶ στ' αὐτί: Μὰ τὴν Παναγία, ἡ θαλασσα νὰ μὲ φάει, ἵν δὲ μοῦ μίλησε στήμερα ἡ μάννα της. Μοῦ τὴν δίνουν λέει. Θὰ μοῦ δώσουν καὶ τὴ μισὴ τὴ βρέκα. «Έχουν δύως καὶ κάτι χρός. Θὰ πάρω τὸ μισὸ ἀπάνω μου, μοναχός μου, δὲ μούπτων τίποτε γι' αὐτό. » ΕΚώστα, τί λέει ἔσου;

— Μακάρι, Παναγία μου, νὰ είναι σωστά.

— Σωστὰ λέει; σωστὰ καὶ σωστά.

— Άλλη φορά βρῆκε τὸ Γιάγνη δύρμος.

«Ἀπαγορεύεται ἐνώπιον ξένων, ἡ διπλοφορία, ἡ θήρα, ἡ μαγκουροφορία, οἱ πυροβολισμοί, τὸ ἀπότομον βήξιμον καὶ ἡ ἐκκαθάρισις τῆς ρινὸς διὰ τῶν χειρῶν, ἐπιτρεπόμενων μόνον ἐν ἀπομεμαρυσμένῃ συνοικίᾳ εἰς περὶ λύχνων ἄρας ὥραν.

«...Προσκαλοῦνται πάντες καὶ πᾶσαι ὅπως αὔριον κατὰ τὴν γενικὴν ἐδότασιν τῆς συγκεντρώσεως τῶν ξένων ἐκτελέσωσι γενικὴν κάθαρσιν τῶν δρόμων τῆς ἐγχωρίου κωμοπόλεως. Νὰ δέσωσι διὰ στερεῶν ἀλύσεων τοὺς σκύλους (κύνες) καὶ ἀπαντα τὰ κακοποιὰ στοιχεῖα τὰ τυχόν δυνάμενα νὰ προσέλλουν τὴν ἐγχωρίου δημοτικήν αἰδὼ τῆς κωμοπόλεως. Νὰ θέσουν φίμωτρον ἀνά τὰ στόματα τῶν φωνασκούντων ἐμψύχων ζώων, οἷον κτηνῶν διαφόρων καταγράψεων, γένους τε καὶ φύσεως, ἢ, καὶ εἰς ἀνθρωπογύναια κατατλήηλη συμπειριφορές εἰς ξένους κατὰ τὴν ὑπερτελουμένην πανηγυριν ἐνέδα. Νὰ ἐμποδίσουν τὸ ἀγγέρισμα τῶν ζωῶν καὶ τῶν ήμιονων (μουσλαριῶν), τὸ χλιμίντρισμα τῶν ζωῶν, τὸ γαύγισμα τῶν χυνῶν, τὸ σαύρισμα τῶν τε βοῶν, χοίρων, ὡς καὶ γλιῶν (κατσουλίων).

«Οἱ ἐμπορεύμενοι δέσον νὰ ἐπισκευάσωσι τὸ δικαιοστάσιον τῶν ζυγαριῶν των, στεθμῶν τε καὶ μέτρων πρὸς τὸ συμφέρον τῆς υπηρεσίας, οἱ δὲ παραβάται τοῦ παρόντος Διατάγματος τιμωρηθῆσονται αὐτηρῶς».

«Ἀπαγορεύεται τὸ λούσιμον ἐν τῷ ποταμῷ ἥνει ἀδελασσεῖς ἐπίσης ἡ εἰσόδος ἀμφοτέρων τῶν γενῶν καὶ ιδιαιτέρως ἐν θερμοῖς λουτήροις καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πανηγύρων, ὡσαύτως ἡ διανυκτέρευσις καὶ μεταβασίς πρὸς ρευματόδιμον εἰς τοὺς πρόποδας τῆς θαλασσίας φύλοισθης ἀμφοτέρων τῶν γενῶν πρὸς ἀποφυγὴν ἐπεισοδίων ἀπαγωγῆς μεταξὺ των. «Οσοι ὁφθῶσι περὶ 'Εμοῦ τε καὶ τῶν ὄργανων μου ἀργολαδοῦντες, σύρρεντο μετὰ θηλέων, θέλουσι ραδονίσθη ἀνήλεως ἐντὸς καὶ ἔκτος τοῦ κρατητηρίου. Ήσαεύτως ἀπαγορεύεται τὸ κρυφοκύτταγμα ἐκ παραθύρων οἰκων ἡ ξενοδοχείων παρὰ προσώπων ἀλλοτρίων γενῶν, ὡς καὶ ἐν ὅδοις, περιπάτοις, καφείσις κατ. κτλ. Ἐν γένει δὲ ἀπαγορεύεται ἡ δευτεροπλαστοθεώρησις!»

«Ἀπαγορεύεται ἡ διέλευσις ἀνθρώπων ἐπὶ κτηνῶν ἔφιπποι ἀνὰ τὰς ὁδούς ἐν τῷ ἐγχωρίῳ κωμοπόλει πρὸς ἀποφυγὴν τσαλαπατήματος παίδων ὡς ἐκ τῆς ἡπὸ ρυτῆρος ἐλάσσεως πόδων τῶν κτηνῶν».

«Τὸ κλείσιμον τῶν καταστημάτων κανονίζω παραπόδες, πλὴν τῶν λεσχῶν, ἄμα τῇ δύσει τοῦ ηλίου, τῶν δὲ οἰνοπωλῶν ἡ 11 τῆς νυκτὸς, τὰ δὲ δημόσια θέαματα ἡ 12 (μεσονύκτιον) πλὴν τοῦ δημοσίου θεάματος τῶν Καραγκιόζερων θεατρικῶν σκηνῶν τὴν πρωΐαν περὶ τὸ λυκαυγές, τούτεστι ἄμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ ηλίου εἰς τὴν γῆν τῶν κατοικῶν».

Τὸ πρωτότυπο φρίσκεται στὰ γραφεῖα τῆς «Πατρίδας» ἡ δοσία μᾶς βεβαιώνει πώς «Τὸ ἐγγραφόν αὐτὸ ἐτοιχοκολλήθη ὡς ἀστυνομικὴ διάταξις εἰς πρωτεύουσαν Δήμου τῆς Δυτικῆς Ελλάδας ἐν ἔτει ποτηρίῳ 1903». Καὶ τὴν πιστεύουμε.

— «Ε Κώστα, πάσσο, πάσσο, ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, θαρρῶ πώς θὰ σου μείνει ἐσίνα. Ἐπειτα ἔχει καὶ τὸ κακοκάπι. Θὰ μπεῖς καπετανίας, θὰ πάρεις καὶ τὸ μπάρμπα Στεφάνη σκλάβο ἀπέναντι τὸ προκοπί.

— «Ἐγώ νὰ τὴν πάρω αὐτήν; Θεὸς φυλακές. Μ' αὐτὴ ὅλως, ὅσοι τὴν κοιτάζουν μάλιστα. τοὺς ἀγαπάπεις.

— Καὶ νὰ ιδεῖς ποῦ θὰ τοὺς ἀγαπάπεις πάντοτε.

— Μὰ πραγματικῶς σ' αὐτή δὲν είναι ἔρωτας, ποὺ λένε, ν' ἀγαπάπεις ἐναὶ παῖδει νὰ τὸ παρεῖ, μάλιστα τοῦ θάρρου.

— Τί νὰ σου κάνει κι αὐτὸ τὸ κακόμοιρο. Εἴρεσες τὶ λέει ἡ μάννα του; τριαντάφυλλο νὰ ἔταν δὲ θήχης νὰ δώσει ἀπὸ ἔνα φύλλο σ' ὅσους τὴν ἔγαπον.

— Νέζερες τί λέει κι ὁ πατέρας του! «Οπου νὰ πάσει, λέει, ὅλο γαμπρούς βρίσκει, ἀλλὰ ἐσύ τὸν παρασκευάτης είσαι. Καλά δύνατος τοῦ τέψηλα ἐγώ προχτέσθες. Μαλώσαμε, ζέρεις, γιὰ παλλά, λέω, βγάλτο ἀπὸ τὸ πόδι. τοὺς λένε, νὰ ζηλέψω, τί λέεις τὴν ζηλεύσων. Βρέ εὔρη, λέω, νὰ ζηλέψω, τί νὰ σὲ ζηλέψω, φωριάρη;

— Είναι δύμορφη δύως, πολὺ δύμορφη.

— «Α μὲ διασόλος νὰ τοὺς πάρει. Τί τὴν θέλω τὴν μορφιά; Μορφιάς μοναχά; Αὐτή δύως ἔσενα ἀγάπατες μόνταχά μὲ τὰ σωστά της.

ἀπὸ τὸ ἐγγραφό τοῦ νοματάρχη, τὸ Μιστριώτικότατο, μποροῦσε κανεὶς νὰ κολλήσει, ἔτσι σὲ συνέχεια, τὸ λόγο πούντας δὲ μπάρμπα Μιστριώτης στὸ Δημοτικὸ θέατρο θέατρο ἀπὸ τὴν παρόσταση τῆς «Ηλέκτρας», μὰ δὲν κάνει γιατὶ θὲ ντροπιάζόταν δὲ καμπένος δινωματάρχης ποὺ δὲν ἔκανε δὲ καὶ κανένα μεγάλο ἔγκλημα γιὰ νὰ τὸν δέσεις στὴν ἰδιαίτεροις μέσοις μὲ τὸ Μιστριώτη.

Τί εἶπε ὁ Μιστριώτης καὶ τί λέει καὶ τί θὲ πει εἶναι γνωστό, ἀφοῦ πάντα τὶς ἴδιες ἀνοησίες λέει καὶ δὲν κουράζεται ποτὲ νὰ τὶς ἀλλάξει· ἐναὶ λόγο ἔχει καὶ μᾶς τὸν ζεφουριζότες σὲ κάθε περίσταση. Στὴν παρόσταση τῆς «Ηλέκτρας» τοῦτο τὸ κακούριο εἶπε, πώς δηλ. «διαδόχος του Ελλ. θρόνου εἰς ζητηγαστής παρέσπειται ποτὲ τὸ παρελθόν ἔτος τοὺς χυδαίοτες ἔνα μηκέτι πιρευριθάλωσι καλύμματα εἰς τὴν ἐθνικὴν ὑπόθεσιν».

ΣΤΕΦΑΝΩΜΑ

Θέλουμε μερικά εύγενικά παιδιά του Πανεπιστημίου που πασχίζουμε νὰ καταφέρουμε νὰ βγεῖ κ' ἔνας τόμος τῆς Βιβλιοθήκης Μαρασλῆ μὲ δηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη. Ο τόμος αὐτὸς ἐπρεπε νάχει βγεῖ ἀπὸ χρόνια, κ' ἔνας τέτιος τόμος θὰ τιμούσε καὶ τὴν Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ καὶ τὸ "Εθνος, περισσότερο βιβλιαὶ ἀπὸ τὰ «Φιλολογικὰ Πάρεργα» τοῦ Βλάχου καὶ ἀπὸ τόσα καὶ τόσα ἄχρηστα βιβλία ποὺ βγαζεῖ μόνο γιὰ νὰν τὰ βγαζεῖ δίχως καὶ νὰ δικαζούνται. Μᾶ, βλέπετε, ἐκεῖνοι ποὺ τὴν διευτύνουν κοιτάζουν τὴν τσέπη τους μοναχὰ καὶ τοὺς φίλους τους, μὴ λογαριάζοντας καθόλου ἄν οἱ χιλιάδες τοῦ Μαρασλῆ πηγάνουνται στὰ χαρένα χωρὶς νὰ ὀφελούνται τέ ποτε.

Δὲν ξέρουμε ἡ θὰ καταφέρουνται τίποτα τὰ παιδιά. Μᾶ κι ἀ δὲν καταφέρουνται, φτάνει μόνο ποὺ καταπιστήκανται μιὰ τόσο εὐγενικὰ δουλιὰ γιὰ νὰ ζήζουν τὸ στεφάνωμα. Νὰ σὲ τὶ πρέπει οἱ φοιτητάδες νὰ καταγίνουνται, κι ὅχι σὲ Βαγγελικὰ, 'Ορεστιακὰ καὶ σ' ἀλλα τέτια Μιστριωτοκαρώματα.

ΣΗΜΕΡΑ

πῆγε στὰ Πετράλωνα, αὔριο θὰ πάει στὰ Ηυθαράδια, μεθαύριο στὴ Γαργαρέτη, ἀντιμεθαύριο στὴν Κασσίδα, κι ἀμάζεμπερδέψει μὲ τὴν 'Αθήνα, θὰ πάρει τὸ φύσημα του γιὰ τὶς Ἐπαρχίες. Πρῶτα στὴ Θεσσαλία, Σιτερά στὸ Μωριά, κατόπι στὰ Εφτανησια.

Ο καημένος ἡ Ραλλάκος, σωστὸς Περιπλανώμενος Ιουδαῖος κατάντησε. Ήρεπει νὰ μὴ μείνει γωνιὰ τῆς Ἑλλάδας ποὺ νὰ μὴν ἀγιαστεῖ μὲ τὶς φυσιές του καὶ νὰ μὴν ἀκούσῃ τὶς ρυτορικές του μπουγουσκήθρες! Πρέπει δὲ! οἱ Ρωμιοὶ νὰ γνωρίσουν καὶ ἀπὸ κοντὰ τὸ σωτήρα τους!

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΤΑΟΥ

Ο ΑΣΩΤΟΣ

Δράμα μὲ τρία μέρη

Καὶ πουλέται 2 δραχμὲς
στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμᾶ»
καὶ στὸ Βιβλιωτεῖο τῆς «Ἐστίας».

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΠΡΩΤΟΜΑΘΗΤΗ**ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ*****ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ****Αἴμα**

21. Τὸ λοιπὸν εἶναι ἀφτὸ τὸ αἷμα τὸ θαμπτουργό;

Κοίταξες ποτὲ σου μὲ καλὸ μικροσκόπι τὴν ψιλὴ διάφανη μεμπράνα σὲ πόδι βαθράκου καὶ πρόσεξες τὸ κόκκινο τὸ αἷμα ποὺ πιλαλῷ μέσα στ' ἀβλακούλια του; "Ἄν σχι, πήγαινε καὶ κοιτάξει τὰ ἀμέσως εἰδεμή, ποτὲ σου δὲ θὰ καταλάβεις 'Αθρώπιο Μηχανισμό. 'Εκεῖ λοιπὸν θὰ δεῖς δίχτι ἀπὸ ψιλὰ ψιλὰ ἀβλακούλια, στενώτερα καὶ μέσα σου ἀκόμα, ποὺ μέσα τους σκουντηχτὰ καὶ βιαστικὰ κατρακυλῶνται σωροὶ μικρούλια μακρουλὰ κιτρίνια σφαιρούλακια. Μερικὰ ἀβλακούλια εἶναι κάτι φαρδύτερα, καὶ μέσα σ' ἀφτὰ τὰ φαρδύτερα θὰ δεῖς πυκνὸν ρέμα σφαιρούλακια ποὺ δραμῷ πρὸς τὰ στενώτερα καὶ τὰ πλημμυρά. Καὶ τὰ σφαιρούλακια ἀφτὰ κολυμπᾶνται μέσα σ' ἔνα όγρο τόσο καθάριο, ποὺ ἀδύνατο νὰν τὸ δεῖς. Μερικὰ ἀβλακούλια εἶναι τόσο στενά, ποὺ μοναχὰ ἔνα σφαιρούλακι — ή Μόριο ἀς τὸ ποῦμε — τὴν φορὰ μπροστὶ νὰ περάσει, καὶ πολὺ συχνὰ τὰ βλέπεις ποὺ περνοῦνται μονοσκοῖν. Παρατηρῶντας τὰ ἔτοι καθὼς κατρακυλῶνται μέσα σ' ἀφτὰ τὰ στενά ἀβλακούλια, θὰ δεῖς πὼς τέλος κουτρουμβαλοῦν πάλι μέσα σὲ φαρδύτερα ἀβλακούλια — ἀβλακούλια καπέως σὰν ἔκεινα ἀπ' ὅπου ξεκίνησαν — ἔξον ποὺ τώρα τὸ ρέμα δὲν πηγάνει παρὰ ἀλαργέθεις ἀπὸ τὰ στενώτερα ἀβλακούλια. Τὰ ψιλότερα ἀβλακούλια, ἀν καὶ φαίνουνται σὰν ἀβλακούλια μοναχὰ, εἶναι ὅμως γύρω προφυλαγμένα ἀπὸ φτενούς τοῖχους, καὶ λέγουνται Τριχωπές. Πόσο ψιλὰ εἶναι καὶ μικρὰ θὰν τὸ νιώσεις, ἡ συλλογιστεῖς πὼς ὅ,τι βλέπεις γίνεται στὸ βάθος πετσοῦ τόσο φτενοῦ, ποὺ σοῦ φαίνεται ἵσως σὲ νὰ μὴν ἔχει πάχος καθόλου.

Τὰ φαρδύτερα ἀβλακούλια ποὺ κατεβάζουν τὸ αἷμα στὶς τριχωπές εἶναι ἔκρης αἰματόστατην σὰν ἔκεινες ποὺ στὸ κονύλιο τὶς εἰπώμενες ἀφτηρίες, καὶ τ' ἀλλα φαρδιὰ ἀβλακούλια ποὺ παίρνουν τὸ αἷμα ἀπὸ τὶς τριχωπές εἶναι ἀρχές φλεβῶν.

'Αφοῦ καλοχοιταῖες τοῦ βαθράκου τὸ πόδι καμποση ὥρα, στασοῦ καὶ συλλογίσου πὼς καὶ σὲ κάθε πὲς μέρος τοῦ κορμοῦ σου, σὲ κάθε του τετραγωνικὸ διάγυτο, σὲ κάθε ἴσως τετραγωνικὰ γραμμή, κάτι παρόμιο θὰ φαινότανε, ἡ μποροῦσε τὸ μικροσκόπι σου νὰν τὸ δεῖξει, ἔξον ποὺ τὰ σφαιρούλια εἶ-

*) Κοίταξε φύλλα 184 185 186 187 καὶ 188.

λογίστηκα κεῖνα τὰ λόγια, ποῦ μοῦπες μιὰ φορά. Θὰ τὸ κλέψω, τ' ἀποφάσισα.

*

Γιάν.— "Ε ἀπελπίστηκαν πιὰ νὰ μὲ κάνουν ταμπρό. Εφριασαν τὸ σπίτι, τὸ ἀλειφαν, ὅλα ἔτοιμα τάχανε.

Σύρμος.— Σὰ νὰ λέσι, μπῆκαν κάμποτο γρέος.

Γιάν.— Τὶ τοὺς θέλεις. Αὐτοὶ οἱ δρόμοι, γύρεψαν τώρα ἓνα ναύτη, ποὺ πάει μὲ τὰ καράβια.

Σ.— Ποὺν' τὸ Λενιώ τώρα νὰ τὸ βάλουμε μπροστά.

Γιάν.— "Α νά, ἀντίκρια στὴ ράχη πιὰ εἶναι;

Σ.— Αὐτὴ μὲ τὴν κόκκινη ποδιά καὶ τὸ περδικίσιο περπάτημα; δές το.

Γ.— Τὸ κακόμοιρο σὲ τὶ χέρια θὰ πέσει.. Γιὰ φαντάσου, νὰ μὴν τὸν θέλει, νὰ μὴν τὸν ἀγαπάεις καθόλου. Κι αὐτὸς νὰ τὴν παίρνει γιὰ τὴν μορφιά της. Θὰ τῆς λέει, εἶσαι δροφὴ κι αὐτὴ θὰ τὴν παίρνουν τὰ δάκρυα. "Ε κακόμοιρο κορίτσι!

Σ.— Τὶ κακόμοιρο καὶ ξεκακόμοιρο. Στάσου νὰ τοῦ πάρουμε τὸν ἀέρα. Τὶ λέσι; νὰ τοῦ φωναξῶ;

Φωναζεῖ: "Οξ! ἀπ' τάμπελια βρέ! δέ! ἀπ' τάμπελια!

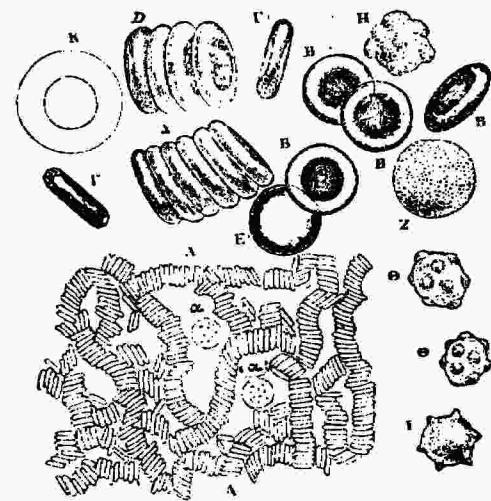
Νά γύρισε καὶ κοιτάζει, αὐτὴ εἶναι, χά, χά. Τρέχα τώρα μὴ μᾶς ιδοῦν.

ναι μικρότερα καὶ στρογγυλά, οἱ τριχωπές στενώτερες καὶ συνήθως πιὸ χοντρές, καὶ τὸ τρέξιμο γοργότερο. Τοῦ ποντικοῦ, ποὺ τὸ σπουδάσαμε πρίν, καθειστά τοῦ μαλακικὰ καὶ μακριὰ κλωστὴ εἶναι τυλιγμένη δλόγυφα μέσα σὲ πυκνὸ δίχτι μικρούτσικες τριχωπές, ποὺ μέσα τους, δύο ύπαρχεις ζωῆ, παντοτινὰ τρέχει γοργὸ ρέμα αἷμα κοκκινίσμενό χρόνῳ ἀμέτρητα σφαιρούλακια.

Σὲ κάθε μέρος τῆς σάρκας σου — στὸ μικλό, στὸ ραγόσκοινο, στὸ πετσι, στὰ κόκκαλα, στὰ πλευρούνια, καὶ σ' ὅλα τὰ ὄργανα, πές παντοῦ στὸ κορμό σου — θὰ δεῖς τὸ ἔδιο, μέσα σὲ στενὰ σωληνάρια νὰ πιλαλοῦνται βιαστικὰ κόκκινα σφαιρούλακια, καὶ μᾶς τους νὰ τρέχει τὸ καθαρὸ όγρο ὅπου κολυμπᾶνε.

"Αν κεντήσεις τὸ δάχτυλό σου, ματώνει κι ὅ,τι πές μέρος τοῦ κορμοῦ σου κεντήσεις, θὰ ματώσει. Τόσο πυκνωμένα εἶναι τὰ μικρὰ αἰματόστατα, ώστε ὅπου κι: ἂ μπτησεις βελόνα, ἃς εἶναι δύο θέσεις ψιλής, δίχως ἄλλο θὰ τρυπήσεις καὶ ζεσκίσεις κάπιο μικράκι αἰματάθλακο — πότε ἀρτηρία, πότε τριχωπή, πότε φλέβα — κι ἀμέσως θὰ χυθεῖ δέως ἡ κοκκινωπὴ σταλαματιά.

22. Τὶ εἶναι αἷμα; Εἶναι ὄγρο τρέχει γύρω σὲ νερό· δρόμως εἶναι πυκνότερο ἀπὸ νερό, πυκνότερο γιὰ διό λόγους. Πρώτα, τὸ νερό, δηλαδὴ τὸ χύνο τὸ νερό, εἶναι ὅλο μιά οὐσία· καὶ μὲ τὸ πιὸ δυνατό μικροσκόπι ἀν τὸ κοιτάζεις δὲ θὰ δεῖς τίποτα μέσα του. "Επειτα εἶναι ὑπερβολικὰ διάφανο· βλέπεις καλὰ μέσα ἀπὸ μεγάλο πάχος καθαροῦ νεροῦ. Δοκίμασε δρόμως νὰ κοιτάξεις μέσα κι: ἀπὸ πολὺ ψιλὸ φύλλο αἷμα, ἀπλωμένο μεταξὺ σὲ διὸ γιάλινες λάμιες, καὶ πολὺ λίγο πρόμαχο θὰ δεῖς. Τὸ αἷμα λοιπὸν εἶναι ἀδιάφανο. Γιατί;

Αχν. 4

Κόκκινα κι ἄσπρα Μόρια μεγαλωμένα
Α. Μόρια μέτρια μεγαλωμένα. Τὰ κόκκινα στοιβασμένα σὲ δεσμά.
Β. Κόκκινα Μόρια πολὺ μεγαλωμένα καὶ παραστημένα κατίμουτρα

πάνω κι ἔσκισε τὸν οὐρανὸ σέροντα τρεμουλιαστὸ φύρι. "Επειτα καὶ μπλέχτηκε μέσα τὰ σκοινὰ ἀπὸ πάνω του. Τόσυρε καμποση ἀπὸ στὸ ξανχ γύρισμα ἐπεισες ξαγκίστρωτο στὶς γούρνες τὶς γεμάτες θάλασσα καὶ μαύρες τῶν βράχων. Παλι: βουλιάζει τ' ἀρμέδιο του. Οἱ γλάροι τώρα πετοῦσαν τριγύρω, ἐπανω κατώ. Χύνουνταν στὴ θάλασσα ν' ἔρπαζουν κανένα ψάρι, πάλι πετοῦσαν. Καὶ στὸ δόλωμα τώρα τειμπούσαν τὰ ψάρια. Τεξάρισε τὸ σκοινὶ καὶ λιγύσε τὸ καλαμί. Τρέβονται ἔνα φύρι: μεγάλο, τὸ σκόωσε ἀπ' τὴ θάλασσα ψηλά, μά τιναξε κι ἔπεισε πάλι μέσα. Καὶ διπλὰ τους ἔνας γλάρος πέταξε γύρω, χαμπτήλως χύμης κι ἀρπάζει τὸ φύρι: ἀπ' τὴ γούρνα.

Τὸν ἐπιασαν γλάρα. Κοιτάζει κι ὁ γλάρος πετοῦσε ἀνοιχτά.

"Αμίλητη η θάλασσα. "Εμασε τ' ἀρμέδιο του καὶ τ' ἀφίσει, ἔνοντας τὰ ροῦχα του. "Επειτα βαθεῖται, μακροβούτι, πετχήτηκε καὶ ὄργισε νὰ πλέει. Σιγκλό τὸ πέλαγο τ' ἀφίσει πίσω. "Εβάλε σημάδι τὸν κάβο τὸν ἀντικρυνό. "Αξανχας ἀρχίσειε νά φρίται: η θάλασσα σὲ φύσημα κρύο. 'Ο ούρανὸς εἶχε σκεπαστεῖ μὲ

- Γ. Τὰ ἔδια παραστημένα τῆς κόψης
 Δ. Τὰ ἔδια στολισμένα καὶ κίτρινα πὸ μεγαλωμένης
 Ε. Κόκκινο Μέριο φουσκωμένο σφαιρικά ἀπὸ ρούφημα γεροῦ
 Ζ. "Ασπρο Μέριο στὸ μέγεθος τοῦ Β
 Η. Τὸ ἔδιο μὲ προβγάλικτα
 Κ. Τὸ ἔδιο μὲ πουκούται στὸ μέγεθος τοῦ Δ
 Θ. Κόκκινα Μέρια, δυντωτὰ δλόγυρα
 Ι. "Ιδιο, δυντωτὸ στήν ψήφη μοναχὴ

"Αν ζετάσεις μιὰ σταλαματιὰ αἷμα μὲ μικροσκόπι, τί βλέπεις; "Ενα σωρὸ σιρογγυλὸ πραματάκια, δηλαδὴ τὰ αἰματόδιοικα ἡ μόρια ποὺ εἴπαμε ('Αχν. 4, Α.). Κοιταζέ τη προσεγγικά, καὶ θὰ δεῖς πώς τὰ περστερά τους εἶναι στρογγυλά, σὰν τὸ Β. "Ομως ποὺ καὶ ποὺ θὰ δεῖς καὶ μερικὰ σὰν τὸ Γ, ποὺ εἶναι τὰ ἔδια καθὼς τὸ Β, δύμας κοιταγμένα τῆς κόψης. Γιατὶ δὲν εἶναι στρογγυλά σὰν τόπια, δὲν εἶναι νὰ ποῦμε σφαιρικά, παρὰ κυκλωτερά, καὶ στὴ μέση λακουούμενά σὰ γαλέττες. Αφτὰ λοιπὸν τὰ μόρια, σὲ βλέπεις ἔνα τους μοναχὴ, φαίνουνται κιτρινωπά, τίποτα παραπάνου· δύμας κοιταζούντας ἔνα σωρὸ μαζὶ, ὁ σωρὸς εἶναι ξυστερὰ κόκκινος. Γιατὶ θυμήσου πόσο μικρὰ εἶναι: 3000 πλαγιασμένα στὴν ἀράδα ἄκρη μὲ ἄκρη, πές σὲ ντάμες, θὰ κάνουν μιὰ γραμμὴ μὲ μάρκος ἵσα ἵσα ἐνα δαχτυλό. "Ετοι ἂν κι' εἶναι κόκκινα ἀλλήθια ὅλα τους, δύμας σὲ βλέπεις ἔνα τους μοναχὴ, βλέπεις τόσο λίγη του κοκκινάδα ποὺ σῶν φαίνεται κίτρινο. Τὸ ἔδιο ἡ βρέσεις μιὰ σταλαματιὰ αἷμα σὲ ποτῆρι νερό, θὰ δεῖς πώς τὸ νερὸ δὲ θὰ κοκκινίσει, παξὲν ἵσα ἵσα θὰ κιτρινοφέρει τόση λίγη κοκκινάδα θάν τοῦ δώσει ἡ μιὰ ἐκείνη σταλαματιά. Μὲ ἡ βρέσεις πολλὲς σταλαματιὲς, τὸ νερὸ θὰ κοκκινίσει, θὰ πάρει δηλαδὴ τὴν ἀληθινή τους βαφή. Τὸ ἔδιο καὶ ψιλὴ φιλὴ φετίσσα πελτὲ κυδῶνι φαίνεται κιτρινωπή, σχὶς κόκκινη.

Αφτὰ τὰ κόκκινα σφαιριστάκια δὲν εἶναι σκληρὰ κι' ἀτόφια, παρὰ μαλακὰ, πολὺ τρυφερά κι' ἔρκολοπταστα, καὶ μιάζουν σὰν κοματάκια κόκκινος πελτὲς παρὰ τίποτα ἀλλο. Ως τόσο ἔτοι εἶναι πλασμένα, ποὺ δὲν τὰ πειράζει ὅλο ἐκεῖνο τὸ ζούλισμα ποὺ παθαίνουν καθὼς κατρακυλῶν γύρω καὶ γύρω στὸ κορμό.

Μαζὶ μ' ἀφτὰ τὰ κόκκινα σφαιριστάκια θὰ δεῖς, κοιταζούντας προσεγγικά, κι' ἄλλα μικρὰ πραματάκια λύγο μεγαλύτερά τους, δλόγυρα δμως ἀκρωμα, κι' σχὶς κυκλωτερά καὶ πλακούτι παρὰ σφαιρικά σὰν τόπια ('Αχν. 4, α, Ζ, Η). Δηλαδὴ εἶναι: πολὺ συχνὰ ἰλοστρόγ-

σε τρομαγμένο. "Επεισ ἀνάσκεια καὶ ζεκουράστηκε καὶ κίνησε πάλε γιὰ δέξια. Σκοτείνιασε τὸ ἄκρωτηρι, τὰ δέντρα στὸ βουνὸ ἀναμαλλιάζονταν ἥργια. Ντύθηκε κι' ἀνέβαίνε. Τὰ μπουμπουνιστὰ σπάραζαν τὸν οὐράνιο θόλο. "Ενα σταγήτι φῶς ἀπλώθηκε στὴ γῆς καὶ μυρίζει μιὰ βόχα. Βαθεὶά ἔνα στρογγυλὸ φῶς σὲ μάτι ἔφεις μὲς τὰ σύγγεφα φάνταξε μιὰ σπηλιὰ μαύρη καὶ στὸ βάθος δὲ "Ολυμπος. Τὸ μπουμπουνητὸ ἀντίθουτεῖς: στὰ βράχια, στὰ βουνά, καὶ στὰ σύγνεφα. Πέφτουν στὶς ρεμματιὲς ἀστροπελέκια. Σύγνεφο ποὺ ἀναλύει σὲ βροχὴ, στύλος νεροῦ, ἔρχεται.

"Ετρέξε καὶ μπῆκε στὸ σπίτι. 'Απ' τὸ τζάμια θωροῦσε τὴν ταραχήν. Σταματήσει ἡ βροχὴ κι' ἡ φουρτούνα δέρνει τὸ ἄκρωτηρι μὲ θεόρατα κύματα. Ή ἔδια φουρτούνα σὲ νὰ ζέσπασε μέσα του. Θυμήθηκε τὸ Λενιά, τὸ θεῖο του γαμένελο, τὰ λουλούδια, τὰ φίλια του. Ή καρδία του σπαρχζει: τὴν καΐνε δάκρυα αἱμάτου. Ο Γιάννης τὸν εἶχε πάρει στὸ λαμό του. Τὸν φώναξαν οἱ γειτόνες ἡπ' τὸ ἀντικείμενα παραθύρια καὶ κουβεντιάζονταν. Μιᾶς καὶ πάλι: η θύμης του σπαρχζει ἡπ' τὴν εἰκόνα τῆς Ελένης.

Νὰ κι' δέ γέρο Ζάχες καὶ κατέβαινε γοργός. Μιὰ ἴδια τοῦ πέρασε, πῶς ἔρχονται τεχχα νὰ τοῦ μιλήσει γιὰ γαμπρό. Κι' ἀπ' ἀλλουνού, εἰχ' ἀκούσει. Μὰ κείνος πέρασε. Τρέχει. Καὶ πίσω του μικρὰ παιδιά στους γυαλιστερούς βραχούς τοῦ κατήφορου στέκονται μιὰ στὸ φρύδι, τανοῦν τὶς πατητούκες τους σὰ φτερά καὶ σὰ νὰ πέταξαν μαῦρες ἥροπνεις, πηδοῦν στὸ χῶμα καὶ τρέχουν σκουζούτα:

Τὰ κατί του Ζάχου, τὰ κατί του Ζάχου
 ζεπτασε στὶς πέτρες, ζεπτασε, βούλιαξε
 τὰ κατί του Ζάχου ἀπ' τὴ φουρτούνα.

Τρίκερι 1905.

ΝΙΚΟΣ ΜΑΡΓΩΜΕΝΟΣ

γυλα, μοναχὰ ἔχουνται παράξενο σύστημα ν' ἀλλάζουνται μορφή. Πές πῶς ἔχεις μπροστά σου ἓνα σβωλαράκι: τόσο μικροσκοπικό, ποὺ χρειάζεται 2500 τὸ ἓνα κοντά στὸ ἄλλο γιὰ νὰ κάνεις μιὰ γραμμὴ μακριὰ ἐνα δάχτυλο· καὶ πές πῶς τὸ σβωλαράκι σου, ἐκεῖ ποὺ τὸ κοιτάς, σιγὰς σιγὰς ἀλλάζει καὶ γίνεται σὰν τριγωνάκι, κι' ἔπειτα σὰν τετράγωνο μὲ στρογγυλές ἄκρες, καὶ κατόπι πῶς παίρνει μορφὴ ἀγκαλιοῦ, κι' ἔπειτα πῶς γίνεται κάτι σὰν δλότελα ἀμφόρο, καὶ πῶς πάλι σβωλαράκια στὸν περιστρογγυλαίνεις ἀλλάζοντας δλοένα (ἀφτόθελα, καθὼς φαίνεται) ἐνῶ τὸ κοιτάς, ! δὲ θὰ σου φανεῖ παράξενο; Αὶ λοιπὸν ἔτοι, σὰν παρατηρεῖς μὲ μικροσκόπι μιὰ σταλαματιὰ αἷμα, θὰ δεῖς μέσα στὸ αἷμα ἀφτὰ τὰ πραματάκια ποὺ μιλοῦμε καὶ ποὺ λέγουνται "Ασπρα Μέρια πῶς ἔτοι πάν σὸν ὅλη τὴν ὥρα ἀλλάζονταις ἀδιάκοπα μορφή. Γιατὶ δὲν εἶναι στρογγυλά σὰν τόπια, δὲν εἶναι νὰ ποῦμε σφαιρικά, παρὰ κυκλωτερά, καὶ στὴ μέση λακουούμενά σὰ γαλέττες. Αφτὰ λοιπὸν τὰ μόρια, σὲ βλέπεις ἔνα τους μοναχὴ, φαίνουνται κιτρινωπά, τίποτα παραπάνου· δύμας κοιταζούντας ἔνα σωρὸ μαζὶ, ὁ σωρὸς εἶναι ξυστερὰ κόκκινος. Γιατὶ θυμήσου πόσο μικρὰ εἶναι: 3000 πλαγιασμένα στὴν ἀράδα ἄκρη ἄκρη, πές σὲ ντάμες, θὰ κάνουν μιὰ γραμμὴ μὲ μάρκος ἵσα ἵσα ἐνα δαχτυλό. "Ετοι ἂν κι' εἶναι κόκκινα ἀλλήθια ὅλα τους, δύμας σὲ βλέπεις ἔνα τους μοναχὴ, βλέπεις τόσο λίγη του κοκκινάδα ποὺ σῶν φαίνεται κίτρινο. Τὸ ἔδιο ἡ βρέσεις μιὰ σταλαματιὰ αἷμα σὲ ποτῆρι νερό, θὰ δεῖς πώς τὸ νερὸ δὲ θὰ κοκκινίσει, παξὲν ἵσα ἵσα θὰ κιτρινοφέρει τόση λίγη κοκκινάδα θάν τοῦ δώσει ἡ μιὰ ἐκείνη σταλαματιά. Μὲ ἡ βρέσεις πολλὲς σταλαματιὲς, τὸ νερὸ θὰ κοκκινίσει, θὰ πάρει δηλαδὴ τὴν ἀληθινή τους βαφή. Τὸ ἔδιο καὶ ψιλὴ φιλὴ φετίσσα πελτὲ κυδῶνι φαίνεται κιτρινωπή, σχὶς κόκκινη.

23. Εἶναι ἀφτὰ τὰ κόκκινα κι' σπόρα μόρια, τίποτα ἄλλο πολὺ σημαντικό δὲ βρίσκεται μέσα στὸ αἷμα ποὺ νὰ φαίνεται μὲ τὸ μικροσκόπι. Ή υπαρκή τους δύμας μέσα στὸ κοινότελο κορμοῦ, γλήγορα πρινθύεις ναὶ, μὲ δὲν πήζει μὲ τὸ νὰ κρυώνει, σὲ παθαίνεις ἡ συνηθισμένη πυχτή. Γιατὶ κι' ἡ δὲν κρυώσει. Πάλι πήζει, μάλιστα καὶ γληγορώτερα· ἐνῶ τὸ παγίδεις, δὲ θὰ πήζει παρόδη.

Εἰδες ποτές σου νὰ σφάζουν γουρούνης ἡ πρόβατο; "Αν εἶδες, θὰ παρατήρησες δίχως ἄλλο πῶς τὸ αἷμα ἔτρεχε χάρμου σὰ νερὸ ἀπὸ τὰ αἰματόσταμνα τοῦ λαιμοῦ, μὲ πῶς πολὺ γλήγορα τὸ αἷμα τὸ χυμένο μέσα σὲ κοινότελο κορμοῦ πρινθύεις ναὶ, μὲ τὸ πήζει μὲ τὸ νὰ κρυώνει, σὲ παθαίνεις ἡ συνηθισμένη πυχτή. Γιατὶ κι' ἡ δὲν κρυώσει. Πάλι πήζει, μάλιστα καὶ γληγορώτερα· ἐνῶ τὸ παγίδεις, δὲ θὰ πήζει παρόδη.

24. Λοιπὸν τὸ αἷμα εἶναι πυκνότερο ἡπὸ νερὸ.

γιατὶ ἔχει μέσα του σκληρὰ μόρια καὶ κλωστίνη. Ουμώς ἀκόμη κι' ὁ ορρός, δηλαδὴ κίμη χωρὶς κλωστίνη καὶ μόρια, εἶναι κι' αφτὸς πυχτότερος παρόδη νερό. Τὸ ζήτημα εἶναι μερικό, γιατὶ τὸ αἷμα ἀπὸ τὸ ζεπτούλο κορμοῦ, γλήγορα πρινθύεις ναὶ, μὲ δὲν πήζει μὲ τὸ νὰ κρυώνει, σὲ παθαίνεις ἡ συνηθισμένη πυχτή. Γιατὶ κι' ἡ δὲν κρυώσει. Πάλι πήζει, μάλιστα καὶ γληγορώτερα· ἐνῶ τὸ παγίδεις, δὲ θὰ πήζει παρόδη.

25. Λοιπὸν τὸ αἷμα εἶναι πυκνότερο ἡπὸ νερὸ. γιατὶ ἔχει μέσα του σκληρὰ μόρια καὶ κλωστίνη. Ουμώς ἀκόμη κι' ὁ ορρός, δηλαδὴ κίμη χωρὶς κλωστίνη καὶ μόρια, εἶναι κι' αφτὸς πυχτότερος παρόδη νερό.

Τὸ ζήτημα εἶναι πόνος της βράσεις ἡπὸ νερὸ καὶ τὸ υρόσσεις, θὰ βράσεις ως ποὺ δὲ θὰ μείνει πίπτα· δὲν θὰ ξαγνιστεῖ. "Αν δύμας ζεράζεις ορρό, θὰ δεῖς πώς τυχαίνουν μερικὰ περίεργα.

Πρώτα πρώτα δὲ μπορεῖς νὰ τόνε βράσεις καθόλου. Ποτὶν κάνεις ζεσταθεῖ δέρρος ὅσο τὸ βραστὸ νερό, ἐνῶ πρὶν εἰστε σὲ νερὸ καὶ μονάχα κοινοῦσε λιγκοί καὶ βουτούσες τὸ δάχτυλό σου μέσα, θὰ σφίξει πέρα πέρα. Ξέρεις τὴν διαφορὰ ὅμου καὶ βρασμένου χόργου. Τὸ ζεπτόδει τοῦ ώμου χόργον, ἐν κι' εἶναι μυζωτό καὶ κολυνό. εἶναι δύμας πάντα νερουλό. κι' εἶναι δύσκολη δυσκολί νὰ τὸ κόψεις μὲ τὸ μαχαίρι. Ουμώς βράσεις καὶ τὸ ζεπτόδει τοῦ ώμου χόργον, ἐν κι' εἶναι μυζωτό καὶ κολυνό. εἶναι δύσκολη δύσκολη δύχουσε μέσα τους χόργον, ἀλλάζεις ζεπτόδει χόργον. Δηλαδὴ καὶ τὰ διὸ ἔχουνται μέσα τους τὴν ίδια ούσια, ἃς τὴν πούμε Λεφκίνη, ποὺ ἔχει τὸ φυσικὸ νὰ σφίγγεις δὲν είναι καὶ τὰ σκληραίνεις δέται ζεπταίνεις: ως κοντά σὲ βαθμὸ βρασμοῦ. Μὲ κι' ἡ αἰματικὸς όρρος καὶ τὸ ζεπτόδει τοῦ ώμου χόργον, ἐν κι' εἶναι δύσκολη δύχουσε μέσα τους χόργον, ἀλλάζεις ζεπτόδει χόργον. Δηλαδὴ καὶ τὰ σκληραίνεις δέται ζεπταίνεις: ως ποὺ νὰ κατατίθουσε διάφανη κερατωπὴ ούσια· καὶ στεγνός έφκολα κατίγουνται. Είναι λοιπὸν δύλες ποὺ ζειδιδόνουνται. Σὰν καοῦνε, βραζίουν καρβουνικὸ ξυνό, νερό, κι' εἶναι δύμωνια, ζέρεται· σὲ ψηφιακά στρεγνώσεις: ως ποὺ νὰ κατατίθουσε διάφανη κερατωπὴ ούσια· καὶ στεγνός έφκολα κατίγουνται. Είναι λοιπὸν δύλες ποὺ ζειδιδόνουνται. Σὲ